

Rubén Darío, veí de Vallcarca

Una tarda del mes de maig de l'any 1912, un apesetero es detura davant la torreta número 16 del carrer de Ticià. En el moment que un dels ocupants del cotxe posava un peu a terra, a la part alta del carrer fan aparició, un darrer l'altre, tots els membres d'una família humil. La dona descendeix fins arran del cotxe, seguida per dues criatures que obren uns ulls de pam, davant l'espectacle d'un vehicle caigut per aquells indrets. El viatger canvia unes paraules amb la dona i aquesta cuita a obrir la porta de la caseta, mentre aquell ajuda a baixar del cotxe una altra persona.

Per primera vegada, el rostre impassible de Rubén Darío fita el cel de Vallcarca. Treballosament, posa un peu a l'estrep i cedeix el braç al seu company. Travessa la vorera lentament, i abans de traspasar el llindar, mesura d'una ullada la façana de la torreta. Es tracta d'una casa de planta baixa. A l'esquerra, la tanca d'un hort; i a la dreta, la façana d'una altra caseta, enganxada, al seu torn, amb una altra, i una altra, fins a sis. Són construccions simplissimes, gairebé fetes a mollo. De l'una a l'altra només varien els motius ornamentals. I aquella davant la qual ens hem deturat, la primera de la sèrie, té esculpida al seu frontal una data: 1901.

Els nous arribats s'internen a la casa, precedits de la dona. És aragonesa, es diu Gregòria i parla amb abundància i vivacitat. Ells són gent de poques paraules. Un — Sedano, el secretari —, només respon amb monosíl·labs. L'altre — Darío —, no obre la boca. La conversa, doncs, aviat s'estriona. A més a més, Gregòria està ja perfectament assabentada: corren al seu compte les atencions domèstiques dels nous estadauts; la compra al mercat, la cuina, la cura de la roba... I, sobretot, discreció. La mestressa l'ha instruída com cal. Fer la feina, i cuitar-correr cap a caseta, a l'altra banda de l'hort. Cadascú a casa seva.

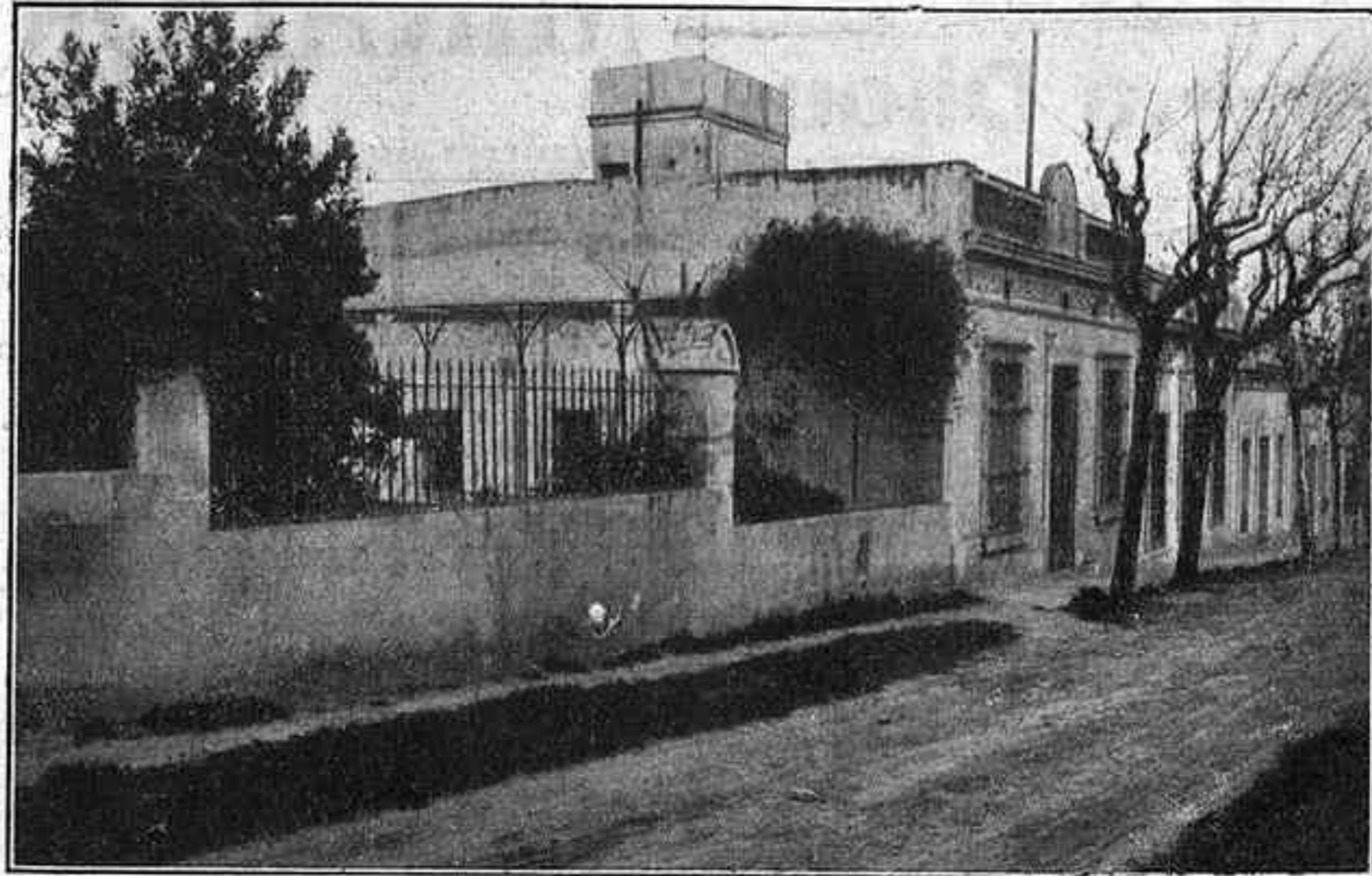
Aquest vespre... aquest vespre els senyors no desitgen res. Pot deixar-los. Quatre ordres per a l'endemà, i la primera sorpresa: «Hi ha per aquí prop un colmadó, una botega? Sí? Per anirem bé. Demani a l'engros. Res d'ampolles soltes. Un caixó de cerveses. Anís, també. I conyac; i ginebra; i rom...» La bona Gregòria abandona la casa este-mordida. Puja al carrer seguida de les criatures, i confia al seu marit: «Es que pensen despatxar begudes?» L'endemà matí, la seva compra és l'admiració de la tendeta. On va a parar, tanta quantitat de líquid? L'amo de l'establiment es frega les mans de gust i cuita a omplir ampolles a l'aixeta de l'anís.

Gregòria, però, al vespre del segon dia és mal rebuda a la caseta número 16. Per primera vegada davant d'ella, Rubén Darío desengana els llavis. Què caram els ha portat en lloc d'anís? La dona es disculpa; ella ha comprat allò que al barri tothom compra... Darío no es deixa convèncer. Ell no s'empassa porqueries. El seu paladar exigeix líquids de marca. Si a la tendeta no n'hi ha, cal cercar-los allí on siguin. L'altre dia, Gregòria pujarà fins al carrer Cray-wincel i entrarà al colmadó Majó, en el qual s'estrena solennement una llibreta a nom de «Ticià, 16», llibreta que, ai!, no s'ha vist mai cancellada.

No cal dir que l'arribada de Darío és l'esdeveniment a Vallcarca. Ningú no té cap antecedent d'aquest personatge raríssim. A algú li ha semblat sentir dir que és un senyor que escriu... Però Gregòria jura que no li ha vist mai agafar la ploma. Llibres, sí. A munts, per prestatges i damunt les cadenes. Però el seu propietari difícilment n'agafa cap. De vegades, sota la magnòlia del jardí, els seus dits han girat els fulls d'un volum. Una mirada ràpida i distreta. Al cap d'uns minuts, el llibre reposa damunt l'herba i la vista de Darío resta, de nou, clavada al cel.

El secretari abandona de tant en tant la caseta, amb una grossa serviette sota el braç. Rubén Darío resta sol, i d'una a una, apura les vint-i-quatre hores del dia, i, apura, també, ampolles i més ampolles. Darío resta sol, encofurnat a la caseta, indiferent

a la primavera de Vallcarca. Això és un crim. La fondalada és un paradís: les comes suaus recobertes d'un verd nou de trínca, i una explosió de flors d'ametller a cada pas. A les vetlles, l'aire és fa transparent i transmet, com dintre una campana de vidre, tots els sorolls familiars: el belar de les cabres, el plor dels infants, la cançó d'una mosseta... De vegades, del flanc de la Rabassada descendeix la campana aguda de l'església de Sant Genís dels Agudells; i l'er-

La casa del carrer de Ticià, n.º 16

mita que anys més tard canta un altre poeta, també americà, i deixeble de Darío:

Luego, al frente, lo mismo que una acuarela, la ermita—la más vieja quéid de España— y el dulce compositivo de la aldehueta que es el mejor refugio de la montaña.

Això ho escriví Carrasquilla-Mallarino l'any 1920. El nostre poeta, el de l'any 1912, es passa el dia reclòs a casa; i absorbit en els seus paisatges interiors; atent, només, als seus desvaris. A les seves orelles no arriba la campana de Sant Genís. Pels seus sentits no ha florit la primavera de Vallcarca. Gregòria està mig esverada. Si gosés, quan traspasa el llindar de la casa número 16, faria el senyal de la creu. A l'interior, cada dia l'espera una sorpresa. Rubén Darío molts dies no es lleva. Ella l'entreveu per la porta ajustada. Acotxat, el cigar a la boca i la mà, indefectiblement, a una ampolla. Així transcorre tota la jornada. Quan Gregòria l'endemà anirà a refer el lit, li vindran nàusees a la sola visió de la cambra. La roba, el trespol, el paper de la paret, tot confós pels lícors vessats, per les puntes de cigar i per les escopinades.

D'altres vegades, Rubén Darío ha sortit al jardí. S'ha vestit un pijama extraordinari: verd i or, o bé negre llistat de vermell. Descalç, mesura l'arena a grans gambades. Sembla talmunt una fera engabiada. Pronuncia a crits versos solts, paraules inintel·ligibles... Els veïns, assabentats del costum del poeta, se n'han fet un espectacle. L'hort de Gregòria llinda amb el jardí de Darío. Tocant a aquest, s'alça el brançal d'una cisterna. Les dones del barri van a cercar-hi aigua a corrua feta, pretext per aplanar-se la cara entre els barrots de la reixa del jardí i contemplar, entre divertides i porugues, les evolucions del poeta en pijama.

També alguna vegada, mentre Gregòria treballa a la cuina, ha sentit el seu darrer el respirar ronc de Darío. La dona s'ha girat sobresaltada, al temps just d'evitar que es posés damunt d'ella una mà tremolosa d'embricac. Aquella mà finíssima, «de marqués» — com deia el poeta en altres temps —, i que ara anava a la recerca de plers arran de fogons i aigüeres!

A primers de mes, entren diners a la caseta. Però s'evaporen ràpidament. S'escor-

ren, convertits en líquid, per la gargamella de Rubén Darío i dels seus visitants. Car la caseta del carrer de Ticià és visitada per una societat estranya: elements diplomàtics, senyors de categoria, barrejats amb els tipus més extraordinaris: poetes en descomposició, perduts professionals, etc. I aquesta gent no solament hi fa beguda, sinó que ben sovint també hi menja, amb la desesperació de la Gregòria, que veu sobtadament aterrats els seus pressupostos domèstics. Al-

feia quan va depositar als peus de Francisca tota una vida accidentada i pròliga en amors. Presentia els dies presents, i, precursor, escrivi:

Francisca, sé suave, es tu dulce deber; sé para mí un ave que fuera una mujer.

Francisca Sánchez segueix fidelment la línia que Darío li marçà en els rars moments felicitats, llavors que els dos feren coneixença. Tota ella és tendresa i sollicitud. Té per al poeta les atencions que es prodiguen a les criatures. Davant d'ella, la seva cara no té sinó una expressió joiosa i il·luminada. No intenta pas esmenar la vida de Darío. Es sent insignificant per a variar en res el règim al qual s'ha sotmès el poeta. La seva tasca pacient va encaminada només a estalviar-n'hi les molèsties.

Francisca és l'admiració d'aquella bona Gregòria, que no comprèn de cap de les maneres tanta bondat despesa al servei d'un ésser tan abjecte. Una d'aquelles tardes escassíssimes, en les quals un cotxe ha vingut a cercar Darío, Gregòria ha sorprès Francisca plorant, silenciosament, recolzada a la tanca del jardí. A l'altra banda, la seva germana jugava amb el nen. Gregòria s'ha apropiat a la senyora Quica, com els veïns anomenen Francisca. La dona diu unes paraules de pietat, i involuntàriament, se n'hi escapen unes d'estranyesa i d'indignació. Ah! ella fos al lloc de la senyora... Allà s'estaria, aguantant les impertinències d'aquell salvatge! Francisca la fa callar. Voldria explicar a Gregòria l'excelsitud d'aquell home; voldria fer-li comprendre els drets que tenia adquirits Darío per a fer-s'ho perdonar; voldria parlar-li del plaer de sacrificar-se per un home auriolat ja per la immortaltat; voldria fer-la participar d'aquelles gràcies que el poeta va senyalar en Francisca:

Saber amar y sentir y admirar como rezar... Y la ciencia del vivir y la virtud de esperar.

Però com es pot fer comprendre tot això a una dona a la qual, una hora més tard, se li lliura un farcell de roba, amb destí a la caixa d'empenyos! I això s'esdevé ben sovint. Vestits, joies, llibres, són transfor-

Rubén Darío amb la seva primera muller (quadro de Pompey)

anomenar per primera vegada «la senyora». Quan ella es queixa d'alguna cosa, el secretari li promet que tot s'arranjirà amb l'arribada de «la senyora». Que no toqui res; que no ordeni res; que no prengui cap mesura definitiva... Quan arribi «la senyora», ja s'entendrà amb ella. «La senyora» decidirà de tot.

Finalment, un matí arriba «la senyora». O, més ben dit, les senyores; car són dues les arribades. I amb elles, un infant. Les dues dames són germanes, i l'infant, fill de la més gran d'elles i del poeta. Els veïns de Darío tenen una sorpresa considerable. S'havien fabricat una imatge de la senyora d'acord amb el tarannà del poeta. Esperaven veure arribar una gran dama, fantàsica i excèntrica, i ara es troben davant una senzillíssima dona de poble, afable i d'una modestia total. Quan la dama ha entrat a la caseta, una petita ullada ha estat suficient per adonar-se de l'estat moral de Darío. Ampolles desplaçades, queviures abandonats, cendres a dojo... Els trets del rostre de la dama s'han contret en una expressió dolorosa, que tornarà sovint a fer aparició.

Aquesta senyora és el darrer amor del poeta. Rubén Darío, sensual exasperat, gustador de la diversitat femenina, diletant d'enamoraments fantàsics i absurds; Rubén Darío, en el declinar de la seva vida, ha vingut a parar aquí: en Francisca Sánchez, una minyona de servei que el poeta conegué a Madrid. Francisca sap les hores — els anys — amargs del poeta. Foren per a altres dones les jornades glòries, els homenatges mundans i les delícies de la poesia i l'amor, en matrimoni perfecte. Francisca és el testimoni adolorit de l'esfondrament moral i material de Darío. Quan en aquest matí ha entrat a la caseta de Vallcarca i ha vist pintats a la cara de Darío els senyals inequívocs d'una implacable destrucció interior, producte de l'alcohol; en aquest matí, per la imaginació de Francisca pots fer-hi passar aquells versos:

Francisca, tú has venido en la hora segura; la mañana es obscura y está caliente el nido.

Versos que en altres dies volien ésser una recepció cordial i humana; avui agafen un colorit sarcàstic... Tú has venido en la hora segura!

Però Francisca és massa simple per a pensar en això. Ella no veu al seu davant sinó un pobre malalt, un subjecte emmetznat, al qual cal endolcir la vida. I a aquesta tasca es lliurarà. El poeta sabia el que es

L'APERITIV

Sobre les festes. — Com que jo lleigeixo els diaris tan poc com la meua manca de curiositat exigeix, i per altra banda acostumo a badar bastant davant dels fets polítics, no he sabut fins el moment de començar a escriure aquestes ratlles que la República es dedica a passar per la pedra les grans festes tradicionals de Sant Josep i de Setmana Santa. No és que la República privi tota mena de funcions religioses, no és que dosifiqui els cops al pit ni les grans moixigangues de mantellines, sermons carregats amb pólvora i marrameus d'orgue a tot buf; la República només deixa de reconèixer oficialment aquestes festes.

Jo, francament, malgrat el meu laïcisme i el meu republicanisme,estic passant un disgust de mort. Em fa l'efecte que aquestes mesures del govern tenen un aire de tristesa grotesca i de pendre's la vida amb un posat de cucurulla intransigent. Creure que Sant Josep i la festa d'aquest sant no representa res més que una explosió de catolicisme i de virulència reaccionària, és beure a galet. És clar que Sant Josep, canònicament parlant, és el patró de l'Església catòlica, però popularment parlant Sant Josep és moltes altres coses que no tenen res a veure ni amb la metafísica ni amb l'hora de la mort.

Sant Josep és un dia de l'any, és un dia tot pintat de groc i violeta; Sant Josep, entre les pluges i les boires, les esperances i les angúnies, la viu-viu, la sorruderia, la poca i la franca barralla, representa un oasi estomacal i cándid garnit de plates de crema i matons tremoladissos que vénen a ésser una exposició visceral encurada i sense gens de malícia en el fons morat de les violetes i de les digestions hiperclorídriques. Sant Josep és un bon negoci per les botigues de pacotilla, pels estancos que venen en tal dia el tabac més torrat, més deliquescents i més demoralitzadors. Sant Josep vol dir una tarda de comèdia, en la qual els actors desdibuixen tots els accents patètics i els converteixen en una olla de cacauts, d'orxates cançoneres, de llàgrimes espectrals i rialles de castell de focs. Sant Josep vol dir mandra i bonhomia, llevar-se tard, sentir una certa inclinació sentimental pels canaris de les gàbies, pels pobres dels carrers i les solteres que tenen un cor buit de sang, però ple de crostes i de teranyines i de gossets sense pel, sense raça, sense sexe i sense esperança. Tots els anys tenen un dia per la corda més estovada de l'esperit, i aquest dia no hi ha cap inconvenient que sigui el de Sant Josep. El nostre Sant Josep dels cromos de quan érem criatures, disfressat de vell, coronat de roses, amb una criatura a la mà dreta i un lliri artificial a la mà esquerra.

Tothom té un Josep a la família, i això és l'ocasió perquè els pares més agres i autoritaris contemplan el seu fill que es diu Josep amb una gota de mel penjada a les dents, i en tal dia li facin el present d'un parell de pessetes i no li trenquin el son amb aquella ferocitat que acostumen a gastar els pares de família ortodoxos.

Sant Josep vol dir tot això, i moltes coses més encara; no és un producte de la reacció ni una babarota inquisitorial, sinó que és un sofregit gustós, una mena de coixinet de ploma de perdiu damunt del qual reposa el cap d'una tradició tendra, comprensiva i intel·ligent.

Jo em dic Josep, iestic content de dir-me aquest nom i no el canviaria per cap, perquè és el nom més vulgar, més humil, més democràtic i més insignificant de tots; quan et sents cridar pel teu nom i quan et diuen Josep o Pepet, et fa l'efecte que amb un polvoritzador dels més baratets t'arruïen l'ànima d'un aigua cuita autèntica, i aquest perfum agre i tronat de l'aiguacuit serveix per abaixar-te els fums, per donar-te una sensació de ramat i d'insignificància.

La compensació, però, que tenim els que ens diem Josep, és veure honorat el dia del nostre patró d'aquesta manera saineïtesca i inofensiva, que el dia que celebrem el nostre sant sigui un dia alegre i ensucrat per tothom. Ara això sembla que oficialment ens és privat. Les ofecines públiques rondinarian amb aquell mal humor d'un rusc d'abelles que els caten foc a sota. Les màquines d'escriure tindran un tecler sec i mandrós de protesta. Totes les cuines, però, es perfumaràn de vainilla i de canyella, les perolans d'aram faran bullir la crema de la tradició, i malgrat el gest implacable de les cucurulles burocràtiques, el dia de Sant Josep s'imposarà amb les primeres orenetes.

Si jo tingués alguna influència sobre les persones que manen, els aconsellaria que de tant en tant fessin els ulls grossos en les qüestions que només superficialment semblen de principi. I sobretot els aconsellaria que quan es tracta de suprimir festes s'hi mireessin una mica; més aviat fóra prudent crear-ne de noves i mantenir les velles amb tot el prestigi, vinguin d'on vinguin. Com més festes millor, com més alegria millor, com més pintoresc, més olla, més color, més deliris estomacals i més incandescent lèriques, millor.

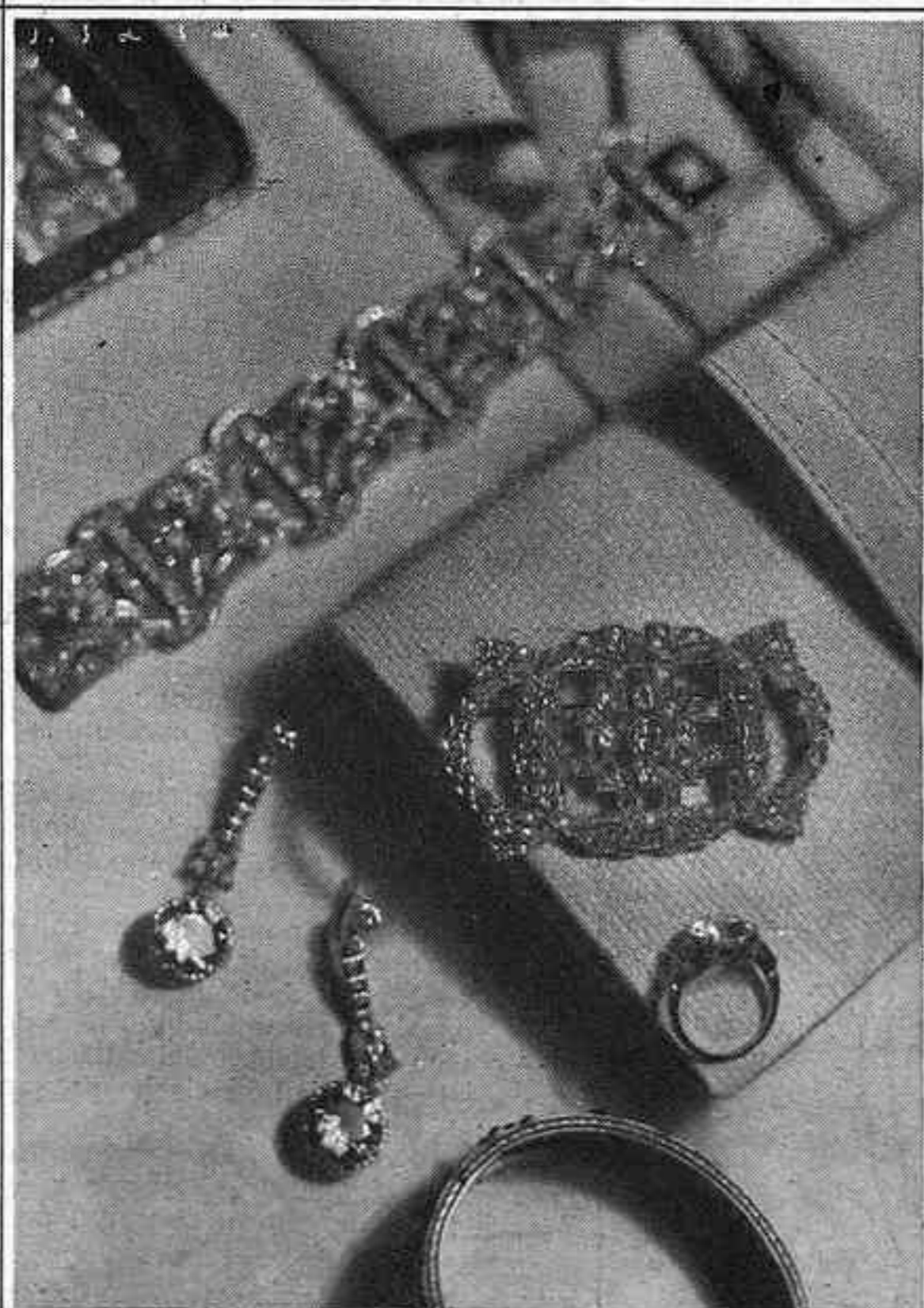
JOSEP MARIA DE SAGARRA

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapissor. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16355 BARCELONA

Un Joier

J. ROCA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE DE BACARDI, 2

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

LA REVOLUCIÓ MÉS GRAN (1)

El control obrer

II

Examinarem en l'article anterior les seqüències que l'aplicació d'aquesta mesura de govern ha portat en aquells països que, com Alemanya, Àustria i Txecoslovàquia, el tenen establert de manera semblant com els socialistes diuen voler-lo implantar a casa nostra.

En altres països, on l'aplicació és voluntària — fruit d'un pacte entre obrers i patrons —, els resultats no són gaire més falaguers en els pocs casos en què el control s'ha portat a terme.

A França no existeixen (a excepció de les societats que han establert els anomenats «delegats miners») institucions similars als Consells de fàbrica. Els Comitès especials creats després de la guerra es limitaren a intervencions de caràcter social i no de direcció d'empresa.

El 28 de març de 1930 fou presentada a la Cambra dels Diputats una proposició relativa al control, però amb extensió de les seves funcions únicament als contractes de treball i a l'acomodament dels obrers.

Anglaterra, que ha creat els Comitès Whitley i que ha donat una gran intervenció als obrers en les empreses de ferrocarrils, limita tota intrusió de control a la inspecció de les condicions de treball.

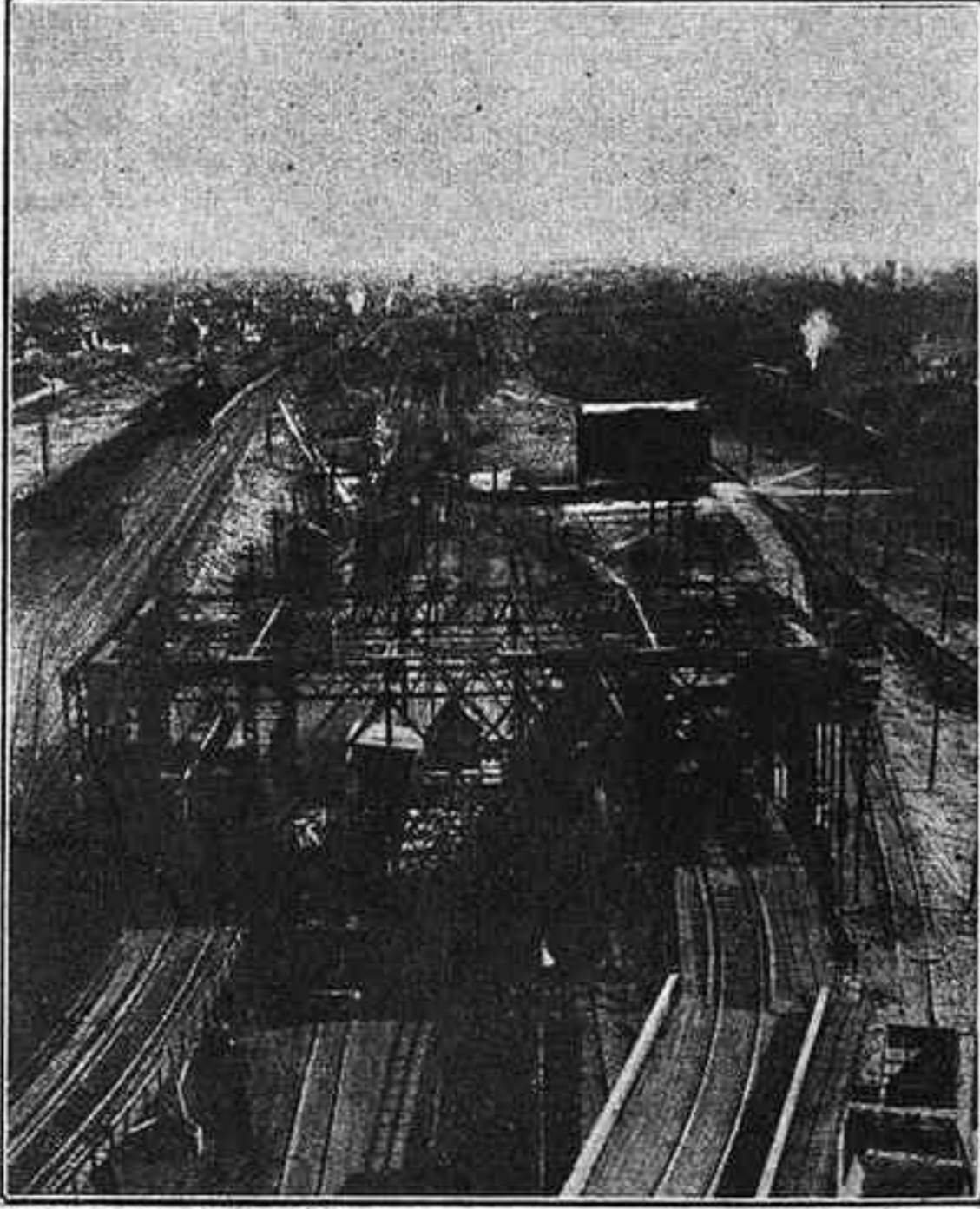
Bèlgica no ha anat més enllà dels Comitès paritaris.

Als Estats Units, on els Consells de fàbrica agafen unes proporcions parlamentàries (una Cambra amb iguals representants dels obrers i de la direcció de la fàbrica i un Senat amb els contramestres, tècnics i altres membres de la direcció), el poder executiu resta exclusivament en mans del director, que té el dret del veto. Els Consells tenen, de fet, una funció purament consultiva.

Al costat del fracàs de la legislació estrangera i de l'experiència del que són els Consells d'empresa en els països on les seves facultats han estat fixades voluntàriament per patrons i obrers, és imposant veure les proporcions que pren el control en el projecte de llei espanyol.

A part de la missió social que tenen assignada,

com hem vist, aquests Consells arreu del món i que, per altra banda, és l'únic aspecte que els interessa, la nova llei estableix l'examen dels balanços i llibres de comptabilitat, l'assistència als consells d'administració i a les juntes generals d'accionistes, l'establiment de les relacions entre la producció i els jornals, la intervenció en la compra i fixació del cost de les primeres matèries, del cost de la producció i dels mètodes d'aquesta.

Paisatge industrial

Tan lluny de la veritat estan aquells que creuen que el treballador ha d'ésser l'enemic natural del patró, com els que volen fer veure que ignoren que el marxisme és l'enemic d'un règim burgès. Aquesta darrera afirmació — d'una evidència axiomàtica — fa que els patrons hagin de veure el control obrer com un enemic que se'ls fica dins de casa i al qual, en lloc de vigilar, han d'amanyagar i donar facilitats perquè (seguint una imatge cara al senyor Largo Caballero), una vegada ben penetrats de les funcions directives, puguin devorar el patró amb les dents que el control obliga que el mateix patró les esmolís. «El control és el primer pas per a fer desaparèixer el patró.» Això no ho diu el projecte de llei, però és un poema firmat pel mateix autor.

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS

ACUMULADORS "Exide"

GARAGE ELECTRIC

CARRER MOYA (ARIBAU I DIAGONAL)

RECEPTOR Radio CLIMO

enxufable al corrent sense antena

PREU: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Telèfon 23058

Gran Metropolitano de Barcelona, S. A.

AVIS

Es posa en coneixement dels senyors passatgers que, desaparegudes les circumstàncies que eventualment i contra els seus desitjats obligaren a aquesta Empresa a restringir el servei, des del dia de la data s'intensificarà aquest d'acord amb el menester del públic, i molt especialment entre les 7 i les 9 hores del matí, 13 a 16 de la tarda i 18 a 21 de la nit.

La primera sortida serà a les 6:30 del matí i la darrera a les 22 de la nit.

Barcelona, 11 de març de 1932

LA DIRECCIÓ

Mirant a fora

Aristide Briand

Parlant de la mort amb alguns íntims, Briand havia dit un dia: *«Voldria anar-me'n, quan em toqui l'hora, sense fer soroll, de puntetes... Aquest desig haurà estat realitzat.»*

Quan seguia l'ensenyament secundari, un professor seu havia anotat: «Gran intel·ligència, però també gran peresa.» Més tard, l'home d'Estat afegia, citant aquest judici: *«Si aquell bon home hagués viscut, què hauria dit veient-me dues vegades ministre del Treball?»*

«Mistic, jo? — deia als escèptics sobre la viabilitat de les seves idees pacifistes—. Es que vaig obrar com un mistic, en 1893, quan preparava el projecte de retorn al servei de tres anys? O quan vaig enviar Delcassé d'ambaixador a Sant Petersburg? I apellava al testimoni de Maginot. S'havia oposat mai a cap projecte d'aquest?»

Briand, que no escrivia mai, un dia va fer aquest esquema de discurs: «Vaga general de ferrocarrils; mobilització de ferroviaris. — Llei de tres anys. Delcassé a Rússia. — Defensa de París. Expedició a Salònic, amb l'oposició de Delcassé a la Cambra i de Clemenceau al Senat. Verdun salvat. Noyon evacuat. — Ruhr, Duisburg i Düsseldorf ocupats. — I sóc un mistic de la pau!» Però no se'n va servir. Es inútil lluitar contra un clíxé tan arrelat en l'esperit de tothom.

Molt de temps havia cregut en la seva sort. Amençat, durant una de les seves presidències del Consell, d'un incident que hauria provocat la seva caiguda, l'incident no es produí.

«No hauria tingut la meua sort! — deia. Però aquests darrers anys, davant els obstacles que trobava, ja no hi creia tant. — No he tingut mai una sort completa. Sempre m'ha passat com amb el propietari de La Lanterne, quan jo n'era redactor en cap. Se m'havia endut a fer una excursió de propaganda electoral, dient-me: «Ja veureu com no perdreu el temps. Quedareu content de mi.» Acabat el viatge, em va dar un plec. A dintre hi havia un xec d'un milió. Si haguessin estat deu mil francs, me'ls hauria quedat. Però un milió!... Era una exageració inquietant, i no em va quedar altre remei que avisar la família.»

Fou un gran fumador. «El meu cigarret és el meu aliment preferit — deia sense somriure. D'uns quants anys ençà, però, ja només fumava cigarrets desnicotinitzats. — Són molt dolents — explicava —, però almenys els meus amics en fumen de debò, i respiren el fum que fan...»

Diversos regidors han demanat a l'Ajuntament de París que el nom de Briand designi un carrer de la ciutat. S'ha proposat i tot de rebatejar el bulevard de Clichy o l'avinguda Friedland. Un ex-alcalde de París ha dit: «Briand... però si ja el té el seu carrer: la rue de la Paix.»

Briand havia estat cridat sovint en circumstàncies difícils. — Sóc — confessava — un adobador de plats trencats. Però un cop va refusar: «Aquesta vegada sí que no. Els trossos són massa petits!»

No ja gaire, expressava a un amic el greu que li sabia de no poder anar al teatre a veure l'obra de Sacha Guity, en la qual aquest l'encarnava tan bé. — Ja no puc anar al teatre. Sembla que Guity m'hi representa d'una manera molt distreta. M'hauria agradat de veure-ho. Tindré molt de gust que vulgui dinar amb mi.

L'amic comunicà aquesta invitació a l'autor-actor. Quedà convingut que, sense avisar l'ex-ministre, Sacha Guity hauria arribat al menjador caracteritzat de Briand. Aquest dinar s'havia de celebrar dintre pocs dies.

El retrat literari que més s'estimava, era unes frases escrites per Colette, encarregada, quan les escriví, de fer un reportatge sobre «el bell físic» dels polítics francesos: «M. Briand — deia la gran escriptora — té aquell atzur de la pupilla ampla, un blau extensible que de vegades sembla vesar i colorir la parpella. Un blau que només he vist en Yvonne de Bray i en Briand. Un blau obsessiu, que imposa i propaga el seu color entorn d'ell i gairebé em fa escriure: M. Briand té els cabells grisos, la mà blanca i la cara blava.»

«Quin pintor gosaria fer-me així? — afegia l'interessat, amb humor.»

«L'home d'Estat del món nou téndrà mans, en lloc d'urpes i de queixals.»

Bon bretó, Briand era amic del mar i li agradava de passejar per les platges solitàries.

«La meua solitud — havia dit alguna vegada —, vet aquí el secret de la meua filosofia.»

LA VIDA I MORT D'UN FINANCIER

Ivor Kreuger

Dissabte al matí es suicidà a París, engarrant-se un tret al cor, «el Rei dels Llumins». Ivor Kreuger, gros industrial suec i múltiple financier internacional.

Joguina il·lustre de les veleitats de la fortuna, el que influa en els destins del món tractant els governs amb l'autoritat del salvador de naufragats, s'ha vist llançar a la darrera especulació dels vençuts, encarregat a la Mort sinistra d'acarar-se amb els creditors inexorables i decebuts.

Ivor Kreuger

to colm hi ha la central. En un edifici modern construït en lloc tranquil i estratègic, s'allotgen les oficines generals de l'empresa, i les particulars dels afers que radiquen a Suècia. Al pis de dalt en un ambient senzill i silenciós — el silenci i la senzillesa són les característiques de Kreuger — treballa incansablement el «Rei dels Llumins». Només la secretària senyoreta Karina Bockmann o el vice-president senyor Littorin o algun altre col·laborador eminent, podien torbar la quietud en què Kreuger llençava ordres telefòniques arreu del món.

La societat té tres seccions. Una de préstecs als governs seguits del monopoli de llumins. De l'any 1925 al 1931 prestà 8.000 milions a llarg termini a 17 Estats. Entre aquests préstecs, hi ha els següents:

125 milions de dòlars a Alemanya, 40 a Romania, 36 a Hongria, 22 a Iugoslàvia, 10 a Turquia, 6 a Polònia i 6 a Lituània.

Quan la crisi del franc francès determinà la caiguda d'Herriot i la formació del gabinet Poincaré, Kreuger es presentà al president i li oferí 75 milions de dòlars, la quantitat més grossa prestada per un particular a un Estat. No aconseguí el monopoli de llumins perquè s'hi oposà la Cambra, però França li comprà les primeres matèries per a la fabricació. A més, en agraïment d'aquests 75 milions de dòlars que, per cert, ja són retornats, l'establiment francès afuí als emprèstics Kreuger i les seves accions de 100 coronas sueques han arribat a 9.000 francs.

El préstec a Alemanya fou molt més gros encara, perquè als 125 milions esmentats s'ha d'afegir la compra de 15 milions de dòlars d'obligacions del Pla Young, i les ofertes d'altres quantitats enormes.

L'altra branca és el préstec a societats particulars amb la conseqüència de l'adquisició del control. Per aquest fi va constituir una holding o empresa controladora a Holanda, la qual intervenia bancs, telèfons, mines, fàbriques, boscos, etc.

A més, subsistia la primitiva Societat sueca dels llumins, que tenia fàbriques a 45 països diversos d'Europa, Amèrica i Extrem Orient, muntades a imitació de les de Suècia.

El capital social que era de 113 milions de dòlars en 1924, ascendí a 600 en 1929, i la totalitat de la fortuna de Kreuger és evaluada en 30.000 milions de francs.

Però vénen els temps nous. Els pobles no es resignen al dejuni i els governs no menen el carro de l'Estat sinó a mitges. Vessa la superproducció, augmenta l'atur i s'accentua la crisi. El dumping rus destrossa els càlculs i la baixa de la lliura corona el desconcerta.

Les columnes del temple de les finances són sacsejades per un Samsó innombrable que és tota la Humanitat i la crisi universal del crèdit es transforma en l'encongiment del comerç més arriscat i en l'enfonsament de la banca més científica.

Els Governos estableixen la moratòria i Alemanya, que deu a Kreuger 3.000 milions de francs, es caracteritza pels seus crèdits glaçats.

Kreuger, que ha de pagar els rèdits dels seus administrats i saldar els crèdits a curt termini, comença a notar les dificultats que té un home sol per a lluitar contra un conjunt de fatalitats desfermades, pertot arreu on radiquen les seves múltiples empreses. Corre d'aquí cap allà referent-ne una, apuntalant-ne una altra... Almenys que les esquerdes no surtin a la façana i la gent no s'adoni de la feblesa de la colossal bastida.

Però aviat és vençut. A l'octubre no paga dividends. Marxà a Amèrica, i a la negativa de diners dels banquers de Wall Street s'ajunta la malaltia. Els metges li diuen que ha de reposar precisament quan necessita desplegar major activitat creadora.

Tornat a París, es dona per vençut i confia a un tret al cor la missió de tallar el nus gordià que l'ofega.

En aquesta tragèdia apareix una incògnita, una força imprecisa que té caire de llegenda, com en les tragèdies el buf de la fatalitat.

Segons explicava el setembre passat el Magyar Magazine, de Budapest, el químic vienès Frantz Ringer féu públic que havia descobert un llumí de molta durada i poca despesa, que alliberaria el públic del jou dels llumins usuals. Això era la ruina de Kreuger, perquè tallava l'aigua de la vida a l'arbre esponerós de la seva fortuna.

Uns desconeguts es presentaren a l'inventor oferint finançar l'invent. En realitat, eren emissaris de Kreuger per a fer-lo fracassar. Comprovaren que l'invent no era una fantasia, però Ringer es malficià i llur missió esdevingué inútil. Canviada la tàctica, foren oferts 10 milions de dòlars per destruir l'invent, però Ringer també refusà.

Fou robat el laboratori, però també inútilment. Ringer havia pres les mesures necessàries per a salvar la vida i la fórmula, i ara espera poder començar aviat l'exploració del seu misteriós producte que ha de revolucionar tot un món dels afers...

Què hi ha de cert en tot això? El temps ho dirà, però Kreuger no ho veurà i ningú no sabrà la influència que aquest invent, suposat o veritable, pugui haver tingut en la resolució que l'ha llençat a l'imperi de l'ombra.

MIQUEL CAPDEVILA

CAMISERIA **FITO** NOVETATS EN CAMISES

Juan I, 11
Telèf. 11655

EL CINEMA

CINEMA SOVIETIC

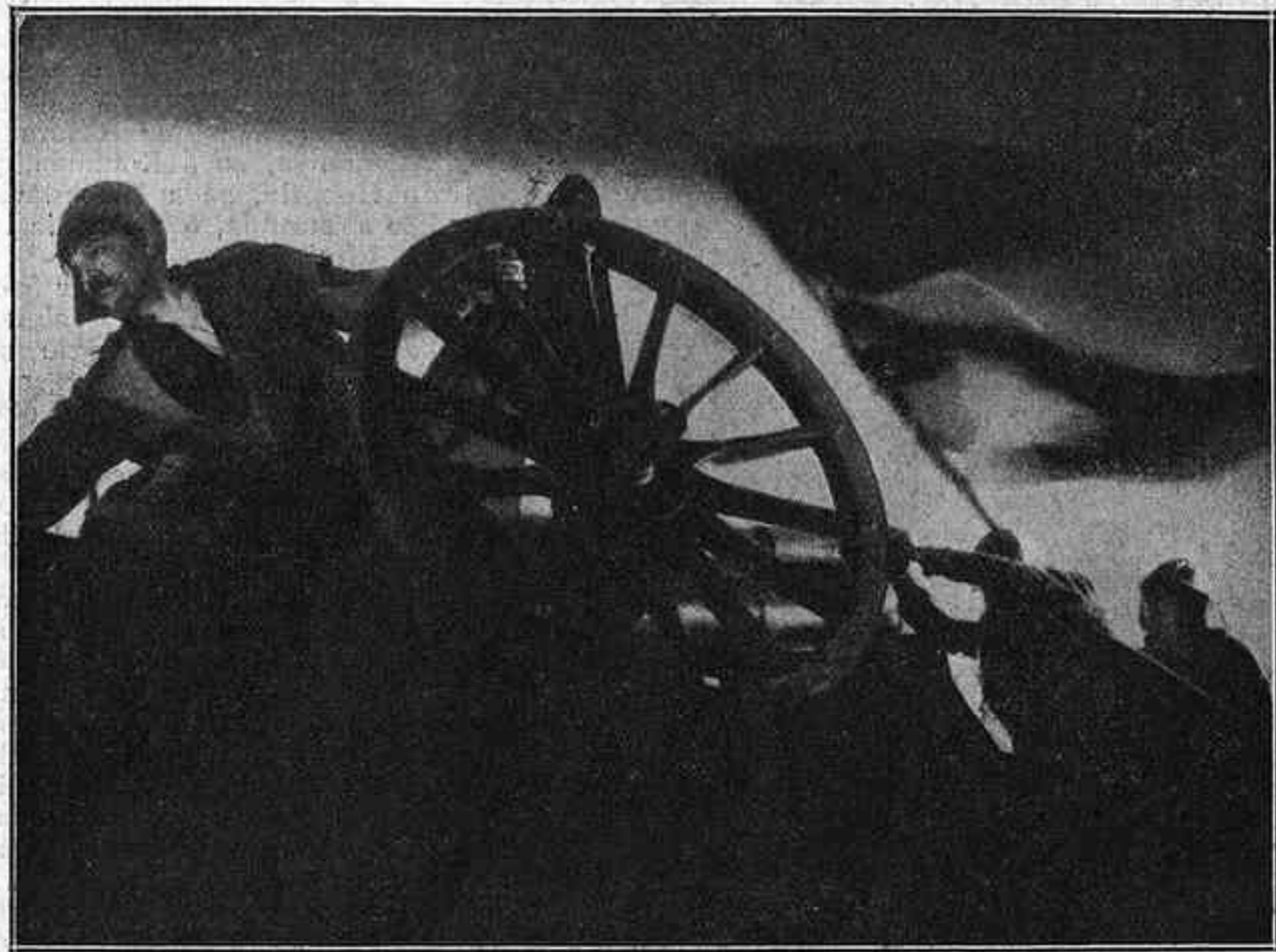
"Octubre", d'Eisenstein

Als cinc anys de règim bolxevista, el govern encarregà a Eisenstein la confecció d'un film que evocàs i perpetuàs la gesta revolucionària que el portà al poder.

Aquest film és *Octubre*. En aquest film veiem les primeres jornades sagnants que obligaren el tsar a abdicar, la formació del govern Kerenski, la lluita parlamentària entre menxevistes i bolxevistes i per fi l'alça-

fonamentals. Tota la cinta és com un rit estrident i tota ella sembla agitada per una trepidació intermitent, on la violència i el moviment més esbojarrat campen a dojo. Ràpida com déiem, aquesta manera de procedir per notacions breus feia la intensitat d'una emoció que vol imposar-se per tots els mitjans a l'abast del cinema.

En començar, ja veiem una gernació im-

Del film «Octubre», d'Eisenstein

ment en massa del poble, enrolat en el partit roig dels bolxevistes, l'assalt al Palau d'Hivern, la destitució de Kerenski i la formació del primer govern revolucionari sota la presidència de Lenin.

Són moltes coses per poder-les consignar en un sol film. Eisenstein ha procedit doncs, en compondre les seves escenes, etapes memorables de la revolució, a una notació ràpida i molt sumària. Hi ha una dispersió que perjudica la cohesió global de l'obra. Els episodis es succeeixen sense cohesió dramàtica, connectats els uns als altres sota una cronologia, i res més.

Fetes aquestes reserves, podem sense escrupols abandonar-nos a l'emoció d'aquesta obra d'Eisenstein. El talent del gran director s'hi manifesta en les seves característiques

mensa dispersada pel foc de les metralladores lleials. El moviment popular tanmateix té massa volum perquè aquelles puguin detenir-lo. El vell règim s'enderroca, cosa que Eisenstein fa palpable per mitjà d'aquella imatgeria simbòlica, cara a la cinematografia russa. Després Kerenski tracta de restablir l'antic estat de coses. Veiem el dictador com puja les escales del tron al Palau d'Hivern, imatge figurada de la seva ascensió al poder. Hi puja escoltat per dos oficials, en mig de la més completa solitud, manera gràfica de significar la poca popularitat de la seva temptativa.

El millor del film es troba sens dubte en les escenes que precedeixen a la revolució decisiva. Petrograd ple de cadàvers. Emocionant quan s'alcen els ponts damunt del Neva, a fi d'isolar els medis obrers del centre de la capital. I pertot arreu cadàvers i una agitació incessant que ens fa sensible la commoció formidable que durant aquells deu dies històrics commogué tot un poble disposat a jugar-se el tot pel tot.

El film ha estat rodat en els mateixos indrets que foren els escenaris d'aquelles aventures. És innegable que aquesta circumstància afegeix valor al film.

Eisenstein ha fet amb *Octubre* no pas un film perfecte, però sí un film d'un gran valor històric i un film on les característiques de la nova escola russa apunten ja la seva direcció definitiva.

L'exhibició pública d'*Octubre* per ara sembla difícil. Esperem de totes maneres que les dificultats que s'hi oposen seran vençudes i que aviat el film podrà ésser admirat per tothom. Mentrestant i a manera de consol pels lectors, podem anunciar que sembla imminent la presentació a Barcelona d'un altre film del mateix autor: *La línia general*.

J. PALAU

Ja ho sabeu...

—que Alemanya segueix produint films de propaganda nacionalista? Després d'*Elisabet d'Àustria* i *La reina Luïsa*, s'anuncien *Yorch* i *Tannenberg*.

—que Ludwig Berger ha tornat de Hollywood a Berlín per a la presa de vistes d'un pròxim film d'Erich Pommer?

—que els anglesos creuen que Greta Garbo triomfa per la seva personalitat i no pas per la seva habilitat escènica? Per acabar-ho de demostrar, citen *Susan Lenox*.

—que a Portugal també es parla de produir films sonors portuguesos?

FÈMINA

AVUI

EL DANUBIO

AZUL

Un film musical amb una partitura bellíssima, per

BRIGITTE HELM

JOSEPH SCHILDKRAUT

PANORAMA

Curs de cinema a la Universitat

Dissabte, dia 12, ocupà la càtedra universitària dels curs de conferències sobre cinema, que amb tant d'èxit ha organitzat Guillem Díaz Plaja, el nostre col·laborador Lluís Montanyà. El prestigi que, com a crític, gaudeix Lluís Montanyà, feia més esperada la conferència, que a més a més constituïa una *rentrée* en el nostre camp literari després d'un silenci de molts mesos.

Lluís Montanyà parlà de «Literatura i cinema». Dominador del tema, àgil de frase, profund de concepte, Lluís Montanyà féu un estudi detallat de les relacions i influències mútues que hi ha entre el cinema i la literatura. Primer, la influència d'aquesta sobre el fet cinematogràfic. Després la influència del cinema sobre la literatura. Lluís Montanyà presentà — llegí — exemples molt curiosos extrets de Proust, Latreumont, Cendrars, Azorín, Zweig, etc. La conferència fou un èxit franc, i Lluís Montanyà fou saludat, en acabar, per una insistente ovació.

Ahir dimecres fou un altre amic de Mirador qui ocupà la càtedra de la Facultat de Filosofia i Lletres. Fou Rossend Llates, un dels esperits més fins i més profunds del nostre món literari. Rossend Llates parlà de «Pintura i cinema».

Parlar de les dots de Rossend Llates com a conferenciant és gairebé temptar el tòpic. Rossend Llates comunicà ràpidament als seus oients la suggestió del tema, i remarcà les interferències que la pintura tenia amb la fotografia i sobretot amb el cinema. Fou també molt aplaudit.

Com a les altres sessions, foren projectats films, per via d'exemple. Entre altres, un film literari de la casa Huguet, *Halleluja*, de King Vidor, de Metro Goldwyn Mayer, i films d'avantguarda facilitats per *Cinaes*. L'aparell projector, que ha donat un resultat magnífic, és degut a la gentilesa de la «Cinematogràfica Astrea», propietària de la marca «Orpheo-Sincronica».

Un llibre pròxim de J. Palau

Josep Palau, el nostre prestigiós crític, publicarà pròximament un llibre sobre cinema, que és molt esperat.

El tema és d'un interès extraordinari: es tracta d'un assaig crític a redós del cinema soviètic, assaig que no cal dir que per a nosaltres supera tot allò que en forma més o menys periodística se'ns havia servit sobre aquest tema.

El llibre comprendrà, ultra una visió de conjunt del cinema soviètic, l'anàlisi d'unes quantes cintes característiques, seleccionades entre les millors produccions exhibides a Barcelona. Aquestes produccions hi són considerades ensems des d'un punt de vista de crítica de cinema i des del punt de vista de la cultura en general. El llibre portarà un pròleg de Just Cabot.

Dilluns, Josep Palau donà al públic de *Catalònia* un primer tast del seu llibre, que fou molt ben acollit pel públic que emplenava la sala de conferències, augmentant així l'expectació per conèixer l'obra completa, que ve a prestigiar la bibliografia cinematogràfica a Catalunya.

Les normes de la temporada

Sembla que els principals tallers de Califòrnia s'han posat d'acord sobre les normes principals que regiran les produccions que tenen projectades.

Aquestes normes es poden resumir en tres preceptes:

1. Evitar els *scenari*s complicats, en els quals la intriga s'acompanya d'escrúpols intel·lectuals, de debats inferiors. Al mateix temps, menys diàlegs massa brillants.

2. Recórrer, cada vegada més, a *scenari*s escrits expressament per a la pantalla; menys adaptacions de novel·les o d'obres teatrals, tret dels casos d'èxit segur. A aquest fi, hom ja ha reunit a Hollywood els equips necessaris d'escriptors encarregats de realitzar els arguments apropiats a tal o tal altra estrella.

3. Reunir en un mateix film unes quantes estrelles cèlebres. Ha estat constatat sovint que el públic es mobilitza més per veure tal artista, que no pas seduït pel tema o pel títol. Les vegades que s'ha aplicat aquest acoblament, ha resultat eficaç per sacsejar l'apatia del públic.

KURSAAL

AVUI

ELISSA LANDI

en

Siempre Adiós

amb

LEWIS STONE

La Araña

per

EDMUND LOWE

LOIS MORAN

SÓN DUES PRODUCCIONS "FOX"

BIBLIOGRAFIA DEL CINEMA

Un llibre dur

No som pas massa optimistes quan encapçalem un llibre sobre cinema. La bibliografia comença a ésser copiosa; es publiquen sovint obres sota títols llampants. Als catàlegs de llibres la secció «cinema» augmenta cada dia. Però per cada llibre carregat de concepte, profund i ple de sentit, quaranta de literatura anecdòtica.

Per això subratllem avui l'aparició d'un llibre sobre cinema.

Sylvia Sidney, protagonista anti-altmanica

Un llibre dur, violent, contra la manera cinematogràfica d'avui és aquest llibre de Georges Altman que porta un títol sarcàstic: *Ça, c'est du cinéma!*, aparegut a les edicions *Les reves* (Paris, 1931).

De fet, ens interessen llibres com aquest, perquè van més enllà del comentari marginal o del pur bizantinisme estètic. Amb tot i salvant que aquesta actitud és obra d'una posició política d'extremista, Georges Altman, col·laborador de *Monde*, ens havia de donar una estampa paròdia del món del cinema.

I bé. D'on arrenca aquesta parcialitat? Per a Georges Altman el cinema en el moment actual és — eliminant, naturalment, el cinema soviètic — un instrument monstruós de la burgesia. El cinema seria, segons Altman, un nou *opè* per al poble, que elements conservadors emmoltlen a les seves conveniències. D'una banda, establiment una rigorosa censura que impedeixi la projecció no solament d'aquelles coses refusables en l'ordre sexual, sinó de totes aquelles visions massa colpidores de l'espectacle de la desigualtat social humana. D'altra banda, i aquesta és una de les obsessions de Georges Altman, presentant en l'espectacle cinematogràfic solament els aspectes agra-

dables de la vida; accions que resolien sempre amb tota felicitat; optimisme sistemàtic que dona la vida quotidiana dels homes que viuen per sobre d'ells. Les intrigues i els amors de l'enginyer i del propietari. I fins i tot, les tragèdies llurs.

La vida dels poderosos és, també, violenta i accidentada. Aprenem aquesta primera lliçó del cinema burges: «Es pot viure feliçment en la misèria». De seguida, Altman ressegueix un film qual-sevol, per a extreure'n conseqüències molt semblants. Un home de poble, enamorat, es posa un smoking; resta ridícul. Conseqüència: «La distinció no és una cosa fàcil. Hi ha castes i classes que la posseïxen en néixer. Un home pobre és ridícul quan vol vestir-se bé i menjar bé». G. Altman continua blasfemant tot aquest estat d'esperit que, en últim terme, s'embarbaleix darrera les niciees de Chevalier o en les animalades de Laurel i Hardy. Una altra cosa que blasma l'autor del llibre que comentem és l'epíleg agradable, el final feliç dels films més estimats pel públic de cinema. El bes o la canço, veritables signes d'immortalitat.

Les actualitats són també objecte de la diatriba d'Altman. Les actualitats convertides en espectacle monòton de discursos oficials i carres d'esquí, oblidant tant d'espectacles inèdits i frapants. Els films de guerra són violentament atacats. Hi ha, encara, massa glorificacions de l'heroi, massa exaltació nacionalista.

I sobretot, l'oblit del poble. En tots els films de moda, en totes les operetes d'èxit, ducs i princesetes, i canelobres, i perruques, i sedes. I el poble? pregunta Altman. Resposta:

«El poble? Obres les portes; porta les maletes; diu: la senyora està servida; diu gràcies quan li donen propina; fa de multitud i crida en els noticiaris *Vive la France!*»

Voleu un quadre típic del film cent per cent públic, segons Altman? Heus ací la seva composició:

- 10 % natura, paisatges de targeta postal.
- 10 % revòlvers i policies.
- 10 % persecucions i cotxes de luxe.
- 20 % balls, dancings, banquets aristocràtics, music-halls.
- 20 % interiors de famílies morals i sentimentals; avi, àvia, etc.
- 30 % petons, cames de girls, canapès, *sex-appeal*, amor.

Violentíssim, dur, a estones certer, a estones evidentment parcial, aquest llibre de G. Altman no pot pas passar desapercbut. G. P.

Saló Catalunya

AVUI

un DOBLE programa universal

SOBORNO

per Sue Carol i Dorothy Revier

EL TENORIO DEL HAREM

parlada en castellà

per Lupita Tovar, Manuel Arbó, Slim Summerville

CAPITOL

AVUI I TOTS ELS DIES

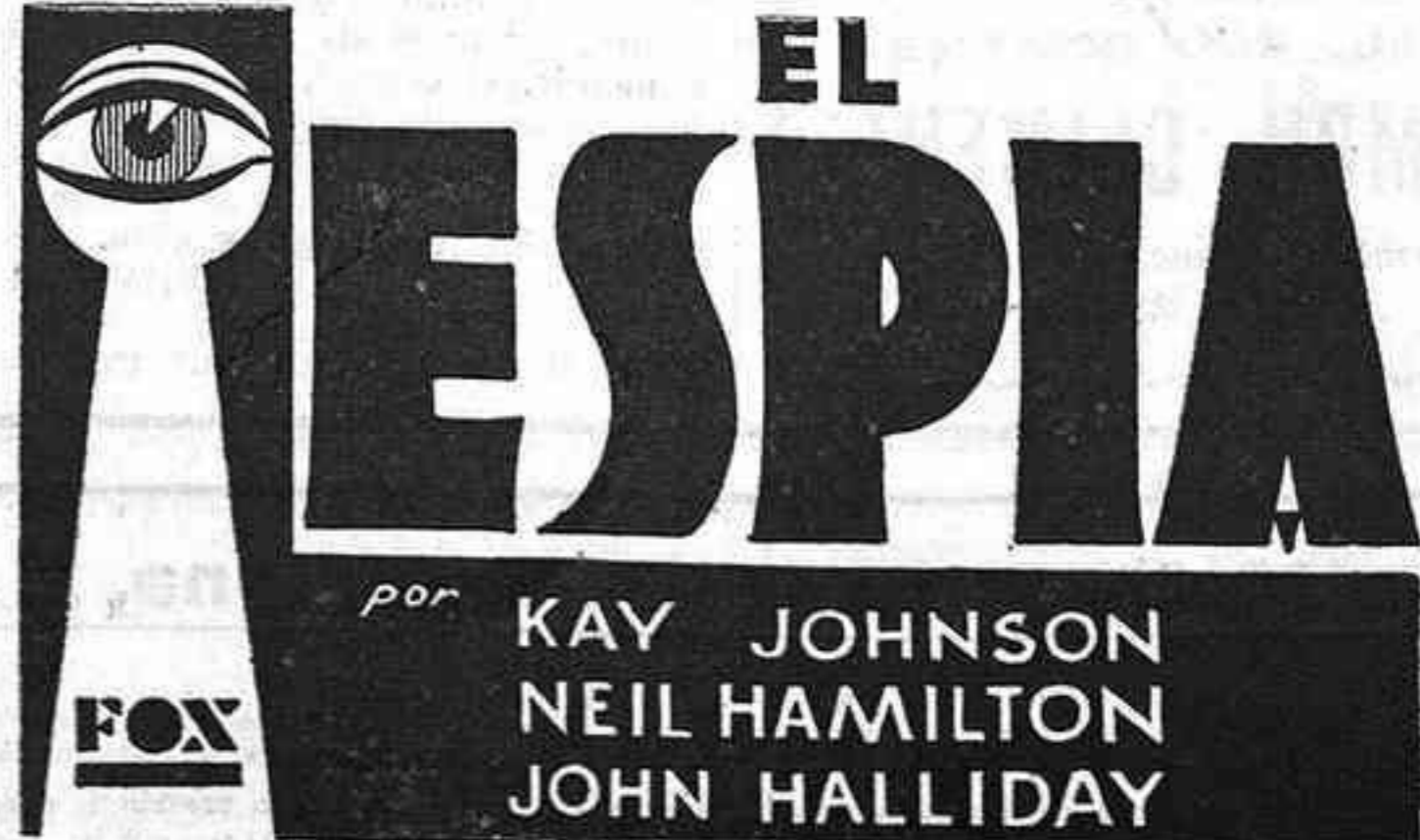
El Doctor Frankenstein

CREADOR DEL MONSTRE

L'horripilant film que ningú no deixarà de veure

2.ª SETMANA

AVUI AL FANTASIO

por KAY JOHNSON

NEIL HAMILTON

JOHN HALLIDAY

QUIEN DIJO MIEDO

Divertida paròdia dels films de gangsters per l'as dels còmics EL BRENDÉL I FIFI D'ORSAY

La pregunta és inquietant

La resposta és una comèdia "Paramount" per

Imperio Argentina

que treu totes les penes i que triomfa diàriament al

Coliseum

Ernesto VILCHES

SU ULTIMA NOCHE

EL TEATRE

Notes sobre la dansa

Bé poden esclatar d'orgull els homes de govern de França a la conquesta del món. Heus ací l'Atlas Colonial Francès editat per L'Illustration. Milers i milers de noms porten clavada damunt del mapa la bandera tricolor. Passen, cinematogràficament, visions de palmeres i pells de bronze. La lluita de la raqueta contra la guitarra — diu Xenius — s'ha resolt a favor de la raqueta i la colonització ha carregat de sala-

Recordo haver vist ballar una vegada, juntes en un mateix programa, la ballarina espanyola Custodia Romero, anomenada la Venus de bronze, i la dansarina internacional Josefina Baker, anomenada la Venus de banús. Molt brunes ambdues, finament esveltes, una profunda diferència les separava. El ritme. L'ancianitat del ritme. El ritme de les danses de Custodia Romero és un ritme ritual i antic, complicat i so-

Als catalans els agrada de debò el teatre català?

Una revista parisenca, *Correspondance*, ha obert una enquesta sobre el següent tema: El francès ha tingut mai una afició profunda pel teatre? No conec les respostes que ha inspirat la pregunta, ni em proposo dilucidar el contingut efectiu i l'oportunitat de la qüestió. Els francesos, únics interessats en el cas, evacuaran la consulta en el sentit que els suggerirà el punt de vista personal. A mi el que m'ha impressionat és la pregunta en si, i no m'he pogut estar de traslladar-la al nostre medi, al teatre català.

Així, doncs, estraftent la qüestió, direm: Als catalans els ha agradat mai ben de debò el teatre català? No em proposo iniciar una exploració, encara que em sembla que no seria extemporània i crec que ens donaria un seguit de respostes contradictòries i curioses. Per la meua banda, en posar-me mentalment la pregunta, un impuls irreflexiu m'ha obligat a formular una rèplica negativa. No; els catalans no hem tingut veritable afició al teatre català, m'he dit; de seguida, però, un munt de fets inoblidables, un seguit d'evocacions impressionants m'han vingut a la memòria amb una actitud de protesta tan vehement que he restat confús, perplex davant la contundència de la meua resposta.

Immediatament se m'han aparegut uns noms gloriosos, les resplendents d'uns entusiasmes i una quantitat d'esforços i d'illusions consumits en benefici d'una institució que innegablement ha contribuït a revifar el complex de la nostra significació col·lectiva. Simultàniament, però, han vingut a enfosquir aquest oïm resplendent, nuvolades d'indiferència que es renoven amb una constància esferoidora; m'ha assaltat la imatge d'un teatre que neix endarrerit i no troba el ritme de l'actualitat universal, d'un teatre que en tots els seus moments ha estat primari i que el públic que li havia de donar calor i treure'l dels seus llims perennes, sembla que per un conveni tàcit a través de les generacions s'hagi confabulat a una insuficiència espiritual i artística en desacord amb tots els altres teatres del món.

Aleshores, la perplexitat s'ha anat convertint en seguretat, i la meua negativa espontània ha pres la consistència d'una convicció. Aquesta convicció, però, em crea un altre problema, em posa un interrogant indefugible. Fa prop de setanta anys que el teatre català va pendre tota la plasticitat necessària per a individualitzar-se entre les altres literatures dramàtiques; la seva permanència, ufana o precària, no s'ha interromput mai; sota la seva égida han estat conquistades popularitats sorolloses i indiscutibles, i tot això són fets que ni la crítica més severa ni l'examen més escurçat podran destruir mai. Si tot això és cert i evident, amb una evidència que es toca amb la mà, per què el nostre teatre ha patit i pateix encara d'una limitació substantiva i formal que el tenen sempre a les portes de la mort?

Jo no trobo cap altra resposta satisfactòria a aquest enigma sinó sostenir que els catalans han amat profundament el seu teatre, però no s'han sabut desvestir de pendre-se'l com un teatre d'aficionats. El català ha estat un aficionat entusiasta del teatre d'aficionats en català.

Seria un error i una injustícia atribuir a aquestes paraules una intenció despectiva per la nostra institució. N'he tocat massa de prop les vicissituds perquè em pugui permetre cap actitud cínica o injuriosa per a ningú dels que, com a professionals, com a lectors o com a organitzadors, hi han deixat el suc de la seva ànima i la flor de les seves energies. En formular la meua rèplica sóc respectuós amb els altres i amb mi mateix, però no puc trobar cap satisfacció a enganyar-me. Jo crec que aquesta és la desesperada realitat del nostre teatre: entre tots no hem sabut o no hem pogut superar el concepte de teatre d'aficionats que l'infantava.

Barcelona ha amat el teatre en totes les seves manifestacions; l'existència d'una sala i d'una tradició com la del Liceu, la importància del qual és cotitzada a tot Europa, bé vol dir alguna cosa. El contacte continu amb companyies espanyoles i d'altres països, ens autoritza per atribuir-nos un gust real per aquest art; el teatre català, però, no ha pogut perdre la característica de nota al marge del moviment dramàtic universal, ha conservat sempre l'aire d'una provatura, els èxits de la qual ens han meravellat excessivament perquè mai no hi havem tingut gaire confiança. L'hem volgut redimir del tipisme convencional, del localisme sornager amb què volgué excusar la gosadia de néixer, però no l'hem sentit mai prou nacional per a exigir-li l'esforç, la preparació, la base, la jerarquia social i literària que tots els països, fins els que el creaven en èpoques tan modernes com nosaltres — Rússia, Hongria, Polònia, posem per cas — reconeixien als seus teatres nacionals.

Aquesta situació no s'ha produït deliberadament, és cert; és una conseqüència lògica, fatal, de la insuficiència literària i cultural del nostre renaixement. Ningú no en té la culpa concretament; tots, però, no hem pogut desarrelar del nostre esperit la trista ascendència de les «gatades»; i autors, comediants, empresaris i públics, respirem en les sales de teatre català residus d'aquella atmosfera insubstantial i plebea que ens perpetua, a desgrat nostre, la funesta afició al teatre d'aficionats.

CARLES CAPDEVILA

Marianita
per
"La parella ideal"

El jazz té la pell dura

París... La revista de Josephine Baker en 1925. La de Florence Mills en 1927. E's Lew Leslie's Black Birds en 1929. Habib Benglia gran actor, Fèral Benga gran ballari... Després de tot això, Michel Leiris pogué dir, des de la revista *Documents*, en el domini de l'espectacle es confirma la decrepitud de la raça blanca. I potser tenia raó. Car és un espectacle absolut el que ens ofereixen els negres. Espectacle auditiu i visual,

plens de moviment — el moviment continu — menats a un ritme vivíssim, que no decaden un sol moment, que mantenen viva l'atenció de l'espectador des que comencen fins que s'acaben, i que estan dotats d'un frenesí i d'una trepidació que voreja sovint la convulsió epilèptica. Homogeneïtat i moviment, que han d'ésser a la base de tot espectacle de músic-hall i que els productors europeus no han sabut encara injectar a les seves

Els Lew Leslie's Black Birds arribant a Europa a bord del «Frances»

al mateix temps. Rítmic i plàstic. Espectacle rítmic perquè no és una crida feta únicament al més humà, sinó també al més musical de nosaltres mateixos. Frenesí de ritme i d'orquestra, frenesí del metall i dels tambors. I espectacle plàstic, també, perquè el negre no és tan sols un músic o un cantant, sinó també un mimic perfecte, perquè en els negres cada paraula cantada o cada fantasia rítmica arrossega automàticament la gestuació, el gest del rostre, dels braços, de les cames, del cos sencer, tot i donant naixença a aquell llenguatge corporal del qual ja hem parlat altres vegades. Espectacle rítmic i plàstic. Espectacle absolut. «Música de l'ull, aiguafort de l'orella», ha dit el gran crític musical André Schaeffner. I, ultra tot això, folia de vitalitat i de fantasia, de moviment i de color. I, a estones, amb els *spirituals*, els corals negres que algú ha comparat amb els chors de Mussorgsky, una infinita melancolia i una infinita dolçor... Totes aquestes consideracions ens han estat suggerides per l'actuació a l'Olympia dels negres de Louis Douglas, el famós artista de color que feu una aparició sensacional en la primera revista de Josephine Baker als Champs Elysées de París. Es clar que tot el que precedeix no pot ésser aplicat totalment a aquest espectacle ni a cap dels espectacles negres que, després de la Baker, han inundat Europa. Joan Tomàs ja ha denunciat ací mateix l'europeïtzació d'aquestes revistes, que no són l'afro-americà a l'estat pur, sinó un afro-americà excessivament civilitzat, un negre excessivament desvestit.

Quan, a començaments de 1931, s'estrenà al Palace de París la Revista Argentina, amb Gloria Guzmán i Sofia Bozán, Jean Fayard va declarar que tenia les dues qualitats que ha de posseir tota revista de músic-hall: *nova* i *homogènia*. La revista presentada per Douglas a l'Olympia no aporta cap novetat ni de concepció, ni d'illuminació, ni de decorat. Aquesta revista no era nova. Però era homogènia. I aquesta unitat és també una de les característiques dels espectacles negres. Espectacles homogenis,

Michel Leiris tenia raó. Els espectacles negres són superiors als espectacles blancs. I, malgrat els seus defectes, la seva voga no decaurà, malgrat l'ofensiva contra ells, especialment contra el jazz.

En efecte: enfront del jazz es vol dreçar el vals. Hi ha molts símptomes. Per Europa corre una senyora, Edith Lorand, que no amaga pas les seves mates intencions: assassinar el jazz, restaurar l'imperi dels vals. Substituir les estridències del metall per la dolçor de la corda. Aquesta infatigable viatgera de valsos vienesos pretén precipitar, amb els seus discos i els seus concerts, la mort de les danses d'Amèrica i reinstaurar les tonades de Strauss i de Lehar. Però Edith Lorand no és l'única interessada en la resurrecció del vals. N'hi ha d'altres, també. Johann Strauss, el Johann tercer de la famosa dinastia musical dels Strauss, es disposa també a reconquistar l'antic prestigi del vals. És va presentar no fa gaire a l'Olympia. I, fa pocs dies, va debutar a París, fent dir a René Bizet, davant aquesta copiosa parada de violins i violoncel·ls, que, després de l'era del jazz, tornàvem a la música que estimaven les nostres àvies. Però tots els esforços seran endebades.

Emile Vuillermoz, en una conferència donada fa poc a l'Escola Normal de Música de París, ha assegurat que el jazz tenia encara molts dies de vida i que el seu estat de salut no inspira cap seriosa inquietud. Mena d'esperanto musical que sense recórrer a qualsevol conferència del desarmament ha sabut donar als pobles un ideal comú — dignu Vuillermoz — aquest art, que no és diversió desordenada de negres en ebullició, té el sentit de l'ordre, obeïx al nombre, exalta el ritme en unir harmoniosament flexibilitat i metedat. L'estil del jazz és el de la nostra època, segle de la motricitat desaperada, ha afirmat categòricament el conegut crític musical.

Que els que preduïen la mort pròxima del jazz no s'escarrassin més. El jazz té la pell dura. No la foradaran fàcilment.

SERASTIA GASCH

Tres cançons de Goethe

Frederic Mompou, Jaume Pahissa i Enric Morera han escrit tres cançons inèdites per al Centenari de Goethe. Foren estrenades en la sessió inaugural del Centenari, que tingué lloc a la Universitat. Els textos literaris són *Maig*, *El Cantador*, *Epifania*, traduccions d'Anna Maria de Saavedra, Josep Leonart, Marià Manent; la primera i darrera inèdites.

En la terminologia aplicada a l'obra lírica menor de Goethe: una cançó, una balada i una cançó de societats. Aquestes distincions els músics les enclouen en una sola: cançó i balada. La primera, paralelisme nu i directe de paraules i sons; la segona, una acció creatant sons i paraules. Així mateix: *El Cantador*, de Pahissa, és balada, i *Maig*, de Mompou i *Epifania*, de Morera, cançons.

Per formar música, les composicions s'ajunten: *Maig* i *El Cantador*, purament recitacions; *Epifania*, melodia. *Maig* és un recitat bastint un so agut que destilla paraules; de tant en tant, un acord fa que el recitat no esdevingui melodia absoluta, car no són aquests pròpiament acords harmonitzants, i tan espaiats que esgoten la resonància del piano, restant com veritable l'harmonia imaginativa dels silencis, pursa adient als versos catalans d'Anna Maria de Saavedra.

La balada *El Cantador* l'expressen tres veus: el vell, el rei i el narrador. La recitació prové de l'emissió fonètica de la paraula en fer-se música pel valor líric que li dona una agudesa o gravetat més ampla que la veu quan parla. L'harmonia, sempre en única tonalitat, pondera relativament els valors lírics; així l'acció que va dibuixant la balada pren intensitat iterativa que no pot absorbir la veu que novament la balada al seu torn fa aparèixer, creant una poli-

fonia d'intensitats fixades en el mateix punt harmònic.

Epifania és una cançó en dues estrofes; una, la segona, en un pla líric guanyat a la inicial esforçant-se per assolir el punt més alt, aquest punt que Enric Morera obté sempre en espurna viva.

Concepció Callao va cantar les tres obres amb interpretació justa, acompanyada pels autors en les darreres i per Eusebi López-Sert en la de Frederic Mompou.

RAMON BORRAS-PRIM

URODONAL

treu el dolor de ronyons perquè dissolt l'àcid úric

Estic satisfet del resultat obtingut amb URODONAL en tots els casos en que est indicat.

El URODONAL està compost de la Purina de Medicina de Suïssa.

GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ON ES LOCALITZA EL REUMA

AVUI, DIJOUS, ESTRENA AL

TIVOLI
BEAU IDEAL
continuació titànica de
BEAU GESTE

L'epopela tràgica de la Legió francesa en les inhospitalàries planures africanes

DISTRIBUCIÓ CINAES

LES ARTS — DISCOS

Les exposicions **RADIO** Agonia de la pintura?

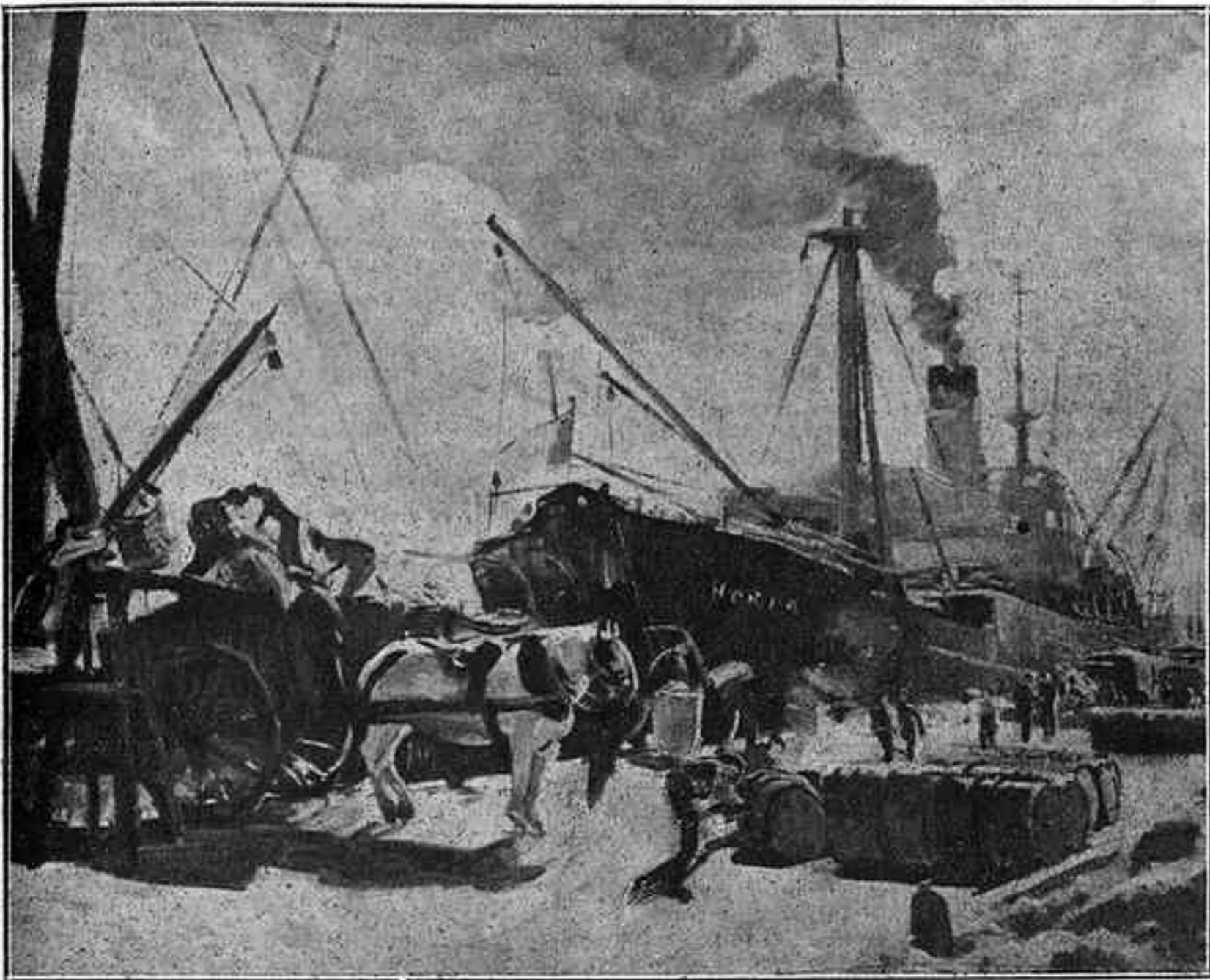
Dionís Baixeras

L'exposició d'homenatge a aquest eminent pintor, organitzada per la Sala Parés, constitueix un dels esdeveniments actuals més importants de la nostra vida artística. I era necessària, si més no, per aclarir un mal entès que, malauradament, s'anava estenent entre les noves promocions pictòriques. Després d'aquesta exposició, em sembla que l'obra de Baixeras quedarà situada amb més precisió.

present les admirables teles de la primera època, algunes de les quals són avui exposades a la Sala Parés.

Oleguer Junyent

Amb Oleguer Junyent passa tot el contrari del que hem dit de Dionís Baixeras. És clar que la comparança no és prou justa, ja que es tracta, en aquest cas, d'un artista que està en la plenitud de la vida. Però

O. Junyent. — El moll del carbó

Gairebé tots els pintors de la generació de Baixeras han ofert semblants característiques en el procés de llur producció. I així com es poden fàcilment destriar dues èpoques genèriques en l'obra de Cases, Rossinyol i Meifrèn, també podem dir el mateix de la de Baixeras. Però l'insòlit i a la vegada lamentable en aquests artistes, ha estat el constant descens de la qualitat pictòrica en llur producció. Dionís Baixeras ha pintat teles veritablement impressionants a finals de segle passat i a principis de l'actual. Però, més tard, què? On són les obres de la segona època que puguin dignament conviure al costat d'aquelles admirables teles: *Herbejant* (1889), *Porquerola a la plana de Camprodon* (1892), *Migdiada al Pirineu i Estudi de marina a matinada*?

Aquest fet és una prova més del perill que sol presentar-se quan l'artista — amb

l'exposició actual de les teles d'Oleguer Junyent a la Sala Busquets, així com les darreres exposicions de Francesc Labarta, Domènec Carles i Xavier Nogués, denoten un fet curiós en la nostra producció pictòrica. Hem dit que el diagrama valoratiu de les obres dels pintors Cases, Rossinyol, Meifrèn i Baixeras ens donaria una corba descendent des de la joventut a la senectut; en canvi, en la generació que podríem anomenar de Les Arts i els Artistes, podem observar una ascensió constant, com en aquesta darrera exposició d'Oleguer Junyent.

La reserva més insistent que s'ha fet a l'obra d'aquest artista ha estat sempre la influència excessiva del seu temperament d'escenògraf en la tela de cavallet. Però si recordeu la seva anterior exposició de les Galeries Laietanes i la compareu amb l'ac-

D. Baixeras. — Migdiada al Pirineu (1892)

la millor bona intenció renovadora — intenta canviar d'estil. Perquè pot succeir que sols aconseguixi desviar la seva visió cap a un altre concepte pictòric que no respongui al seu temperament.

Com exemple, comparem les dues teles de Baixeras: *Porquerola a la plana de Camprodon* (1892) i *La Batuda* (1920), exhibida a l'aparador de can Parés. En la primera el «naturalisme» és una conseqüència vivent del temperament de l'artista; el medi i l'estil de l'obra corresponen a la visió del pintor, i aleshores, apareix l'obra mestra.

Però en la segona tela esmentada, i en altres de data recent, tota coordinació ha faltat. El pintor ha intentat expressar-se d'una manera més impressionista amb acusacions «més modernes» del color i la tela ha resultat d'un convencionalisme vulgar i inexpressiu.

Aquesta dura lliçó cal que els pintors joves la tinguin en compte. I cal, també, en considerar l'obra de Dionís Baixeras, tenir

tuat, haureu de convenir que aquesta influència ha disminuït en gran manera o, probablement, ha evolucionat cap a una assimilació.

En les teles del port és on Junyent s'expressa amb un mestratge més segur. La qualitat pictòrica d'alguns fragments ha adquirit una consistència efectiva com rares vegades havíem vist en la seva obra anterior. I la llum, sobretot, és el que cal subratllar de l'actual producció.

Si Oleguer Junyent segueix la directriu d'ara, pot esperar amb confiança l'avenir. I especialment si continua apartant, com ara, la pintura a l'oli dels contactes amb l'escenografia. I, també, dintre d'aquesta activitat, hem de remarcar amb elogi els esbossos per a decoració de *La vida breve* de Falla.

Antoni Mataró

Les parets de les Galeries Syra estan actualment ocupades per les darreres teles d'A. Mataró. En l'obra d'aquest dotat artista, la pintura es manifesta exuberant de paleta i rica de substancialitat pictòrica.

Amb digitació àgil, Mataró sap anotar les diverses accidentacions del model, però en molts fragments la seva fuga s'extralimita i decau a solucions sistemàtiques. L'obra pictòrica pot decaure, per excés o per defecte. En el primer cas esdevé supèrflua i en el segon inconsistent. Mataró hauria de vigilar l'abundància dels matisos, o, més exactament: la substancialitat d'aquests matisos. Compte, també, amb el fons d'algunes figures, perquè són massa convencionals. Amb tot i les reserves anotades, cal apreciar les pintures d'A. Mataró per les seves remarcables qualitats.

MARIUS GIFREDA

SELECTIVITAT

Heus ací la condició exigida per tot comprador d'aparells de ràdio; la multiplicat d'emissors que radiem amb característiques similars, ha fet inservibles bons aparells per la barreja que surt per l'altaveu, tot i que han estat construïts per procediments científics i amb bons materials. L'ideal en aquest cas sembla ésser l'emissió amb ondes curtes, però avui dia, llevat d'algunes emissors americanes i de ben poques d'europées, la majoria de les quals no treballen més que per a fins experimentals, les estacions de ràdio emeten amb longituds compreses entre dos cents i dos mil metres, i hi ha encara molt material a aprofitar amb l'emissió d'ondes llargues i molts perfeccionaments a fer en les recepcions d'onda curta.

Tots els constructors d'aparells amb els diversos circuits, ofereixen avui la selectivitat com a perfeccionament imprescindible, però cal dir que les dificultats són moltes, ja que el client exigeix tipus de comanda única i cal també no sacrificar la bona reproducció que s'exigeix també d'un receptor de ràdio. Evidentment, avui sembla haver-se assolit un grau de perfeccionament bastant acceptable en aquest sentit. Una de les manufactures més importants, la Philips, ha llençat al mercat diversos tipus que anomena «superinductius» i del que sigui aquest atribut n'ha fet una descripció el seu enginyer J. von der Sicchel, de la qual extraiem els següents paràgrafs:

«Es pot considerar ja bastant divulgat el fet que en un receptor normal la reproducció és tant pitjor com més augmentada és la seva selectivitat. Si aquest augment s'obté en la forma ordinària, és a dir, per mitjà de la reacció, arribarem a obtenir una selecció precisa, però llavors disminueix notablement la reproducció en el sentit que aquesta no arriba a les notes d'una freqüència de més de dos mil períodes.

«La selectivitat no solament és determinada per la corba de resonància; hi ha d'altres factors que poden ésser causa d'una selectivitat deficient, encara que l'aparell tingui una corba de resonància molt aguda.

«En els receptors de diversos circuits acoblats, la selectivitat es produeix per un procés que comporta etapes successives, en cada una de les quals hi ha una relació entre el senyal útil i el que produeix perturbacions i que en cada circuit es va millorant, i pot arribar, àdhuc, que el senyal pertorbador tingui una amplitud bastant gran en el primer circuit acoblat. Si la vàlvula d'alta freqüència actua en la part corba de la característica de corrent de placa, els dos senyals coincideixen en l'antenna, es modulen l'una damunt l'altra, essent per tant ineficax tota selecció posterior. Aquest fenomen de superposició de modulacions, anomenat *cross modulation*, es pot evitar procurant que aquesta selecció (tingui lloc abans de la primera vàlvula amplificadora en alta freqüència, i així la relació entre senyal útil i pertorbador és molt més favorable.

«Amb un filtre de banda que permet una selectivitat constant en tota l'extensió d'ondes, es pot obtenir aquesta selecció prèvia. Per això, per obtenir aquest efecte, s'han construït bobines de «superinductància», que es componen de dos enrotllaments: un de fil trenat, format per quinze fils aïllats d'un mil·límetre de diàmetre, i l'altre com una bobina de forma de disc. Aquesta bobina està convenientment blindada per a protegir-la d'altres acoblaments i a la humitat. També van acoblats a aquestes bobines, condensadors de tamany mínim i d'extremada precisió.

«Com és natural, el muntatge ha d'ésser assegurat dels canvis de temperatura i de vibracions mecàniques que puguin influir sobre el reglatge, ja que qualsevol modificació pertorbadora el bon funcionament del receptor.

«La instal·lació de circuits acoblats produeix en moltes ocasions defectes per variació de selectivitat i sensibilitat, que ací es corregeixen per mitjà d'un amplificador d'alta freqüència semi-periòdic.

«Aquest perfeccionament ha fet ben evident la qualitat de la producció obtinguda amb aquest nou aparell de «superinductància».

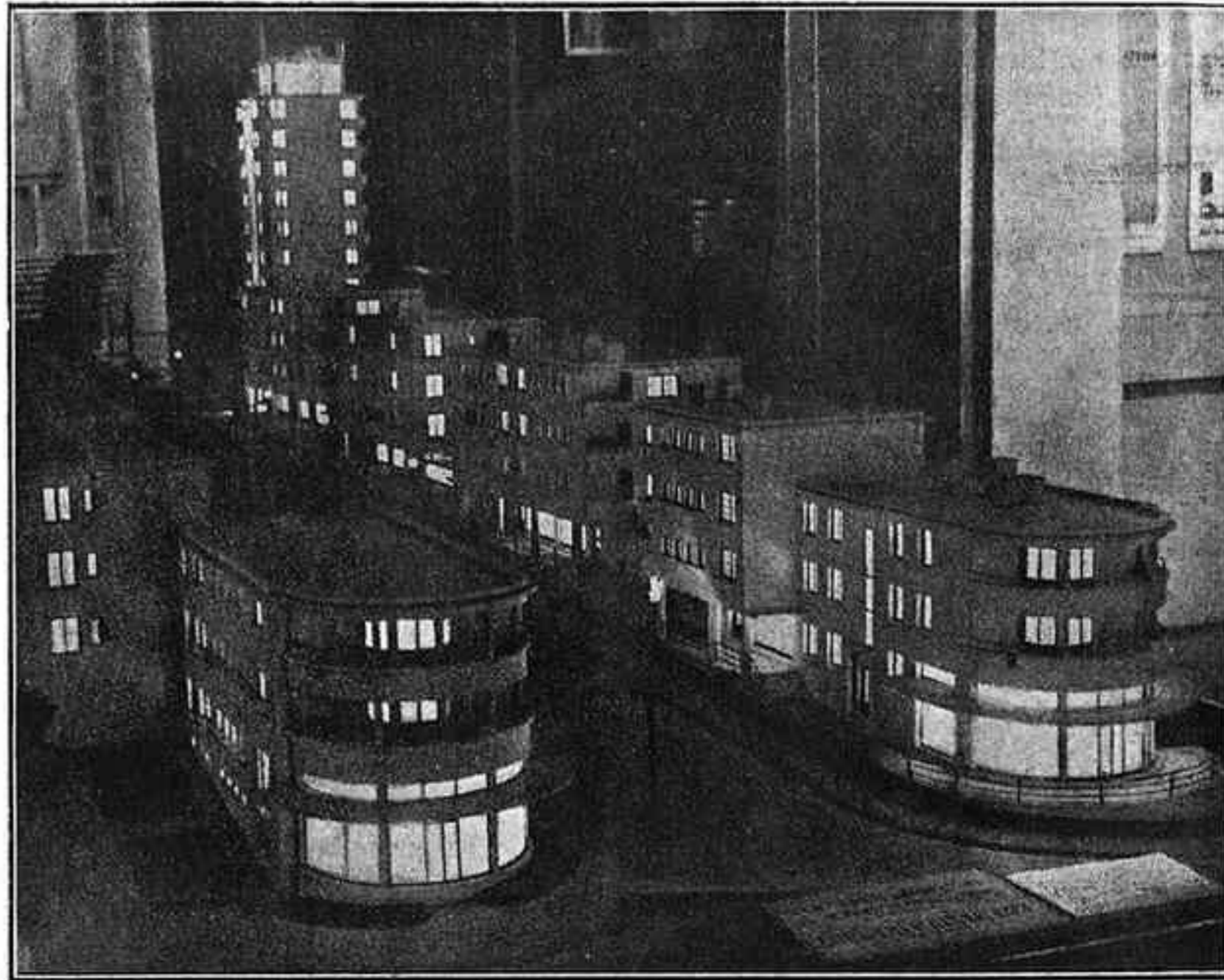
Crisi és la paraula més en circulació del lèxic d'aquests temps. Es parla, i no tan sols ací, sinó a tot arreu, de crisi del teatre, de crisi del llibre, de crisi de la pintura, etcètera. Tot plegat, repercussions d'una crisi més profunda, aspectes d'una crisi total.

De fet, la crisi dels esperits data de més temps, és coetània de la postguerra. Però aquelles crisis parcials no han esclatat fins que la crisi econòmica ha vingut a punxar una inflació fomentada per tots els mitjans.

«Les daltabaixos de la postguerra ense-

Potser hi ha també una raó, per ajudar a no vendre quadres: l'amoblament modern, l'arquitectura moderna, no hi són gaire compatibles. Imagineu un Rembrandt — no citem un pintor modern per no comprometre'ns — en un interior de metall i vidre.

La solució de tenir els quadros arreglats en una prestatgeria — metàl·lica, naturalment — d'on es treuen quan el propietari els vol mostrar o contemplar, no satisfà ni la psicologia del comprador ni les condicions que reclama l'essència mateixa del

Costa de creure, realment, que en les parets interiors d'unes cases així escalfin gaire els quadros, antics o moderns

nyaven que únicament conservaven llur valor, i encara l'augmentaven, les obres d'art, àdhuc modernes; els llibres de bibliòfil, contemporanis i tot. Una part d'esnobisme, una altra d'especulació hàbilment muntada, tingueren cura que els preus pugessin com carabasses. París, centre del món pictòric contemporani, aplegava els pintors, metecs i indígenes, a milers, a centenars els il·lustradors de llibres de luxe. Al cap de pocs mesos de pintar, s'arribava; si no a geni, a ésser cotitzat gairebé com a tal.

«El comprador no sabia on tocava. Havia arribat a no poder distingir el que era bo del que era dolent. Però veia que tot era igualment dolent.

Tot això durà fins pels volts de 1930. D'aleshores ençà, la situació no ha fet sinó agreujar-se. Ni els nordamericans són ja capaços d'engrescar-se amb tot allò que compraven per no passar per ases. Per acabar-ho d'adobar, ja són tan pobres com qual-sevol europeu.

(Tot això no té gran cosa a veure amb la situació a Barcelona. Encara que es senti també de la crisi general, el nostre mercat artístic no havia estat mai prou considerable perquè l'atenyessin els efectes de la inflació i l'especulació.)

Davant la veu que ja no es venia pintura moderna, què havien de fer els directores de revistes artístiques sinó procedir a una enquesta? I, és clar, les enquestes i les opinions han vingut. (La darrera, la porta actualment a cap la revista *Beaux Arts*.) De totes elles, sembla evident que la pintura bona segueix venent-se.

Ningú no s'ho acaba de creure. Potser es vol dir que segueix venent-se, però més espaiadament que abans. En canvi, és digne de remarcar que moltes de les persones preguntades, opinin simplement que es tracta d'un retorn a l'estat de coses de l'avantguerra, i, naturalment, aquesta transició no pot fer-se sense trencadissa. El pintor Kisting, *montparno* típic, va dir-ho fa temps: «No hi ha pas crisi. Es tracta senzillament d'un retorn al seny d'abans de la guerra. L'inaudit, l'anormal, és que hi hagués qui pensés a comprar quadros, i sobretot a vendre'n.» *Boutade*, no cal dir-ho, però més exacta del que sembla.

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

Restaurant de Peix Bon-Temps

QUINTANA, 7

ACTUALMENT
EXPOSICIO D'OBRES
DELS ARTISTES:

Domingo, Mompou,
Serra, Opisso, Humbert,
Guardiola, Benet
i Benigani

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Tel. 11655

raspalls per a tots els usos
articles de neteja—objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Per a obsequis

LAQUES

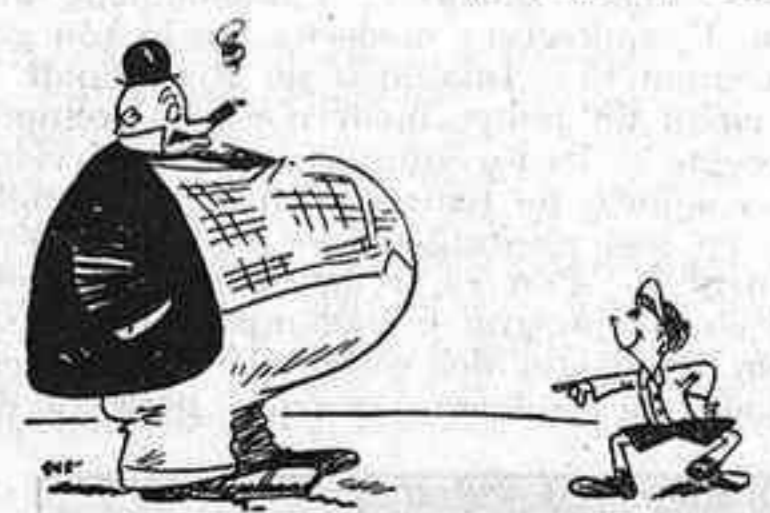
SAKURA

En venda:

ESTABLIMENTS MARAGALL
Petritxol, 5
GALERIES SYRA. - Diputació, 262
URALITA, S. A. - Passeig de Gràcia, 90

—Acaba d'una manera molt tonta. Que se t'acudiria a tu de plantar l'amic per tornar amb el teu marit?
(Gringoire, París)

—Per deu cèntims li cordo la sabata.
(Sondagsnisse Strix, Estocolm)

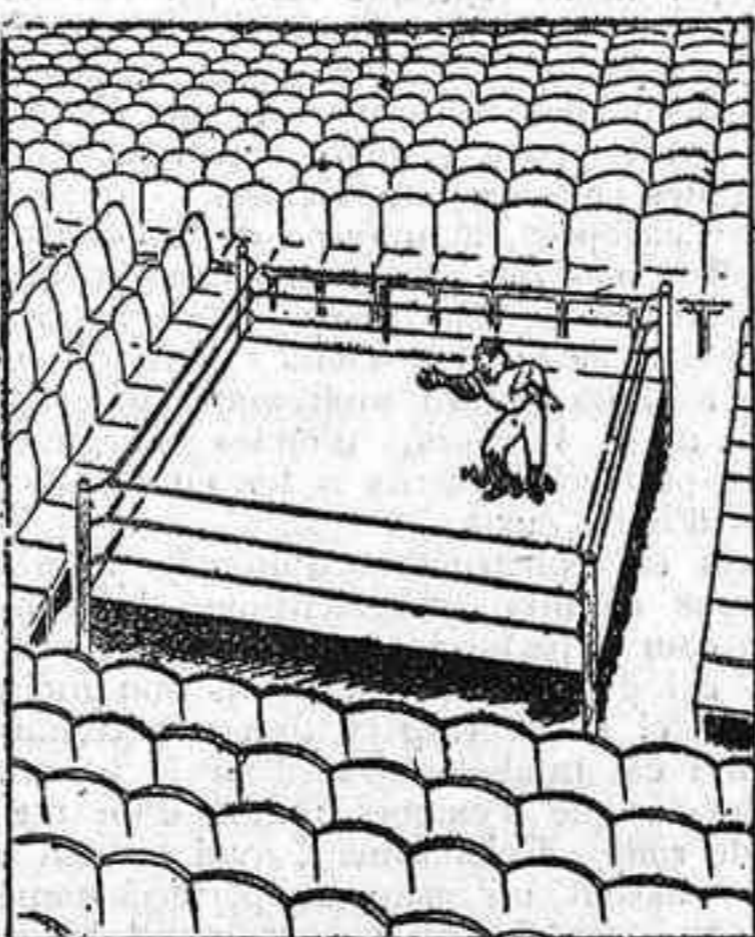
—Aquí diu que Murphard era un geni financer. Què vol dir?
—Que anava més de pressa ell a guanyar diners que la seva família a gastar-ne.
(The Passing Show, Londres)

El venedor. — Aquesta nina diu «Mamà» així que la toquen.
La compradora. — Has sentit, filla meva? Procura apendre-ho.
(Guesin meschino, Milà)

CASES BARATES
—Haurem de posar un vigilant. Aquesta nit se'ns han emportat una altra casa.
(The Passing Show, Londres)

L'àrbitre tartamut acaba de comptar fins a deu.
(Il Travasso delle Idee, Roma)

—Figuri's que he sabut que un de la Junta prevenia contra meu els altres socis del club.
—Qui era aquest poca-vergonya? A mi no m'havia avisat.
(The Humorist, Londres)

EL SOFISTA A CASA
—La gana ve menjant. Així, com més mengi més gana tindrà. Més val doncs que no mengi, o si no em moriré de gana.
(Prager Presse, Praga)

—El gatet s'avorreix. Porti'l al cinema a veure el Gat Félix.
(The Tatler, Londres)

—I que n'és de xerraire la nova veïna! No fa res en tot el dia. Se'l passa parlant amb mi.
(Free Press, Birdington)

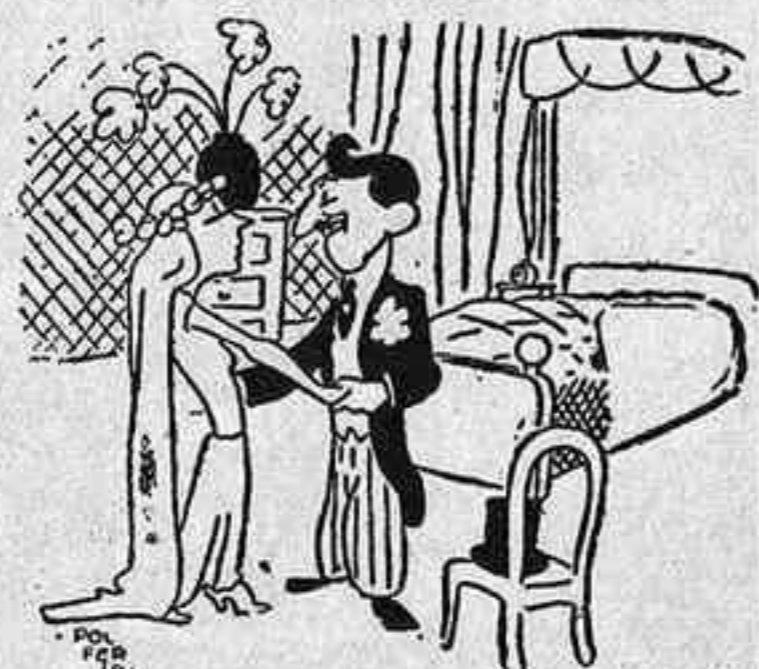
ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON **14856**

AGULLES
GIOCONDA

Si voleu obtenir el màxim so del disc i el mínim desgast, useu sempre agulles GIOCONDA. Cada agulla porta el nom gravat Capsa de 200 agulles 2'50 ptes.
Venda a l'engros:
A. GUARRO
RAMBLA CATALUNYA, 7

Ella. — Voldria que el nostre matrimoni fos diferent dels altres.
Ell. — No passis ànsia. Serà diferent dels altres: seré jo qui et mataré.
(Le canard enchainé, París)

—Si hagués pensat que veníem a una casa tan distingida, m'hauria afaitat.
(Judge, Nova York)

COMPANIA TRASMEDITERRÀNEA

MADRID: PLAÇA DE LAS CORTES, 6. — BARCELONA: VIA LAIETANA, 2

Serveis regulars de vapors comercials i correus entre la Península, Balears, Nord d'Àfrica, Canàries, Guineia Espanyola

LÍNIA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-CADIZ-CANARIES
Sortides setmanals els dissabtes, a les 12 hores. Efectuaran els serveis les modernes motonaus CIUDAD DE SEVILLA i CIUDAD DE CADIZ Línies comercials amb escales en tots els ports de la Mediterrània, Nord d'Àfrica i Canàries. Sortides quinzenals el dijous.

LÍNIA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-PALMA DE MALLORCA
Sortides tots els dies (lleuat els diumenges) de Barcelona i Palma, a les 24 hores per les modernes motonaus "CIUDAD DE BARCELONA" i "CIUDAD DE PALMA"

Serveis regulars entre Tarragona, València, Alacant i Palma de Mallorca i entre Barcelona i Mahó

LÍNIA RÀPIDA REGULAR ENTRE ESPANYA I TERRITORIES DE GUINEA ESPANYOLA (Fernando Poo)

Sortides el dia 15 de cada mes amb escales a València, Alacant, Cartagena, Cadiz, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Rio de Oro, Monrovia, Santa Isabel, (Fernando Poo), Bata Kojó i Rio Benito, pels vapors "TEIDE" i "LEGAZPI"

LÍNIA RÀPIDA REGULAR ENTRE BARCELONA I VALENCIA
Sortides de Barcelona: dilluns i dijous, a les 20 hores. Sortides de València: dimecres i dissabtes a les 19 hores. Servei prestat per la motonau "CIUDAD DE VALENCIA"
Primera: 25'50 pessetes; Segona: 21'50 pessetes; Tercera: 10'00 pessetes.
Servei ràpid setmanal Mediterrània-Cantàbrica
Amb escales a tots els ports. Sortides tots els dimarts.

LÍNIA REGULAR ENTRE BARCELONA, ALACANT, ORAN, MELILLA, CEUTA, MALAGA I VICEVERSA
Sortides de Barcelona tots els diumenges a les 8 hores. Servei comercial entre la Península, Nord d'Àfrica i Canàries, amb escales a tots els ports de la Mediterrània. Sortides quinzenals.

SERVEIS DIARIS ENTRE MALAGA I MELILLA
DELEGACIÓ DE LA COMPANIA TOTS ELS PORTS

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus Apartat 190
Telèf. "Carbur"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 75015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: **OXIGEN 99%**; **DE PURESA**, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: **ACETILEN DISSOLT**, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: **FERRO MANGANÈS I FERRO SILICI** :: **SOCARRIMAT I SECAT** de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: **CALEFACCIÓ INDUSTRIAL** de laboratoris i domèstica :: **GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES**, materials d'aportació per la **SOLDADURA AUTOGENA**

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

COMPOSICIÓ:
Sucre, llet, b., 5 ctgs.; extracte regalèsia, 5 ctgs.; extracte diacodi, 2 milg.; extracte medul·la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentolissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Suscriviu-vos a **MIRADOR**
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ es subscriu a **MIRADOR**
del preu fixat de **3'50 ptes. trimestre.**
de _____ de 193_____
Signature _____

Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria - Sabadell
COMMEMORACIÓ DEL VINT-I-CINQUÈ ANIVERSARI DE LA SEVA FUNDACIÓ

CONCURS d'Estudis sobre escoles locals de comerç
organitzat pel Centre de Dependents, sota els auspicis de la **Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament de Sabadell**

CONCURS d'Estudis socials de Catalunya
organitzat pel Centre de Dependents, sota els auspicis de la **Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament de Sabadell**

JURAT QUALIFICADOR
L'integren els senyors següents: **Pere Corominas**, president; **Manuel Ainaud**, **Jaume Carner**, **Pere Gual** i **Villalbí**, **Rafel Gay de Montellà**, vocals; i **S. Sarrà Serravinyals**, secretari.

JURAT QUALIFICADOR
L'integren els senyors següents: **Amadeu Hurtado**, president; **Manuel Raventós**, **Jaume Serra Hunter**, **J. M.ª Tallada**, **Josep Xirau Palau**, vocals; i **Josep Oltra**, secretari.

BASES

I. — Els treballs hauran d'ésser escrits en llengua catalana i a màquina i adreçats al Secretari del Jurat respectiu: Pedregar, 17. Sabadell.

II. — El termini d'admissió de treballs acabarà el 30 de juny de 1932.

III. — Els treballs portaran un tema. El nom i les senyes de llurs autors figuraran dins d'un sobre clos, al damunt del qual com a única inscripció hi figurarà inscrit el mateix lema del treball.

IV. — El Jurat qualificador farà conèixer llur veredicta per tot el dia 30 de setembre de 1932.

V. — No es tornaran els treballs. L'entitat organitzadora es reserva durant un any el dret d'edició dels treballs rebuts a concurs.

VI. — S'estableixen els següents premis:

CONCURS D'ESTUDIS SOBRE ESCOLES DE COMERÇ
Primer: 750 Ptes., cedit per la Generalitat de Catalunya
Segon: 500 Ptes., cedit per l'Ajuntament de Sabadell
Tercer: 250 Ptes., cedit pel Centre de Dependents

CONCURS D'ESTUDIS SOCIALS DE CATALUNYA
Primer: 750 Ptes., cedit per la Generalitat de Catalunya
Segon: 500 Ptes., cedit per l'Ajuntament de Sabadell
Tercer: 250 Ptes., cedit pel Sindicat de Dependents